

Tone Kravc

REŠITEV UGANK V 4. ŠTEV. „NAŠEGA RODA“

»BOŽIČNO DREVO«

Vodoravno: 2. Bog; 3. mir; 5. večer; 6. da; 8. ne; 9. ep; 10. si; 12. os; 13. Begunje; 15. pet; 16. eto; 17. sto; 20. ra; 21. koc; 22. r. k.; 24. to; 25. Bačka; 26. r; 27. so; 28. čir; 29. so; 30. Silvestrovo.

Navpično: 1. Božič; 3. mera; 4. reka; 6. deset; 7. resje; 11. Ig; 12. on; 13. bero; 14. eter; 17. skače; 18. točijo; 19. ocvrt; 20. rosi; 23. krov; 29. so.

VOŠČILO: VESEL BOŽIČ.

DOPOLNILNICA

Slana — Ivana — brana — vrana — hrana — stena — slina — glina — volna.

RAZDELITEV NAGRAD

Za lepo in pravilno rešitev slikopisa »Sveti Miklavž in hudobec« prejmeta nagrado:

Janez Črnivec, uč. III. r. vadnice v Ljubljani;

Mirica Selevšek, uč. III. r. lj. šole v Velikih Laščah.

Pravilno sta rešila vse uganke v 4. številki »Našega roda« in bila izžrebana za nagrado:

Zdenka Pegan, uč. IV. r. lj. šole v Dev. Mar. v Polju;

Angelea Petrovčič, uč. VIII. r. v. lj. šole na Pokojišču pri Borovnici.

RAZPIS NAGRAD

Za izžrebane rešilce križanke »Sneženi mož« razpisujemo dve nagradi.

Istotako dobita nagrado dva učenca ali učenki 2. ali 3. razreda ljudske šole, ki pošljeta uredništvu »N. r.« najlepšo in najpravilnejšo rešitev slikopisa »Petelinčkova svatba«.

Nekateri rešilci ugank rešujejo križanke kar na platnicah »Našega roda« ter pošljejo uredništvu kar iztrgano stran platnic. Uredništvo ne bo več upoštevalo takih rešitev, ker ni prav, da se na ta način kviri številka »Našega roda«. Vestni naročniki pazijo na vsako številko svojega lista in hranijo cele letnike.

Naslovna slika: *Tone Kralj*.

»Naš rod« izhaja v Ljubljani med šolskim letom in ga prejemajo naročniki, ki plačajo naročnino v mesečnih obrokih po L. 2,50. Celoletna naročnina znaša 25 L.

List izdaja »Učiteljska tiskarna« v Ljubljani, zanjo odgovarja Francè Štrukelj.

Glavni in odgovorni urednik Josip Ribičič.

Uredništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Tisk Učiteljske tiskarne v Ljubljani (predstavnik Francè Štrukelj).

PRI TONETU KRALJU

Ko je pred dvanajstimi leti izšla prva številka Našega roda, mu je Tone Kralj narisal naslovno stran, ki so jo ohranile vse številke prvega letnika. Tone Kralj je do danes ostal sodelavec našega lista in tudi njegova žena, gospa Mara Kraljeva, je že večkrat risala za Naš rod.

Toneta Kralja sem obiskala v njegovi hišici blizu Ljubljane v Koleziji. V ta konec zaidem bolj poredkoma. Ograjen vrt in široko odprta nizka vrata v ozek hodnik s tremi vrati. Na katera naj potrkam? Pa sem le zadela prava in s Kraljem sva se pozdravila v lepi sprejemni sobi, ki mi je bila koj všeč in domača, čeprav je zelo nevsakdanja. Najraje bi vam jo narisala, ker opisati je skoraj ne znam. Sedla sem k nizki mizi, v peči je prasketal ogenj in ogledala sem si slike po stenah. Tale srednja, meni nasproti, je delo gospe Mare. Spominjam se, da sem jo videla že pred leti na razstavi v Jakopičevem paviljonu. Naslikana je na belo svilo Kraljeva hčerka Tatjana ob velikem, belem psu. Na levo in desno pa visita dve Kraljevi sliki, ki kažeta v sijočih, rdečkastorjavih barvah prizore iz beneškega uličnega življenja.

Tone Kralj mi sedi nasproti, prijazen, živahen in pripravljen, da mi za moje bralce pove kaj o sebi in o svojem delu.

»Gospod Kralj, povejte mi, kaj si želite za novo leto 1942.«

»Za božjo voljo, kakšno korajžno vprašanje! Želim si prav to kot skoraj 20 preteklih let. Takih lepih časov, da bom narisal načrte za zgradbo, ki jo bodo tudi sezidali. Narisal bom slike, ki bodo visele po njenih stenah, še rajši pa bi poslikal stene same in izklesal ali pa iz lesa bi iz-

rezal kipe, ki naj bi krasili pročelje ter notranjščino te zgradbe.«

To so lepe želje slovenskega umetnika Toneta Kralja. Bolje kot se vam je sam predstavil s svojim novoletnim voščilom sebi, vam ga jaz ne bi mogla. Tone Kralj ni le slikar, ampak tudi kipar in arhitekt (gradbenik). Načrte za svojo hišico je sam naredil.

»Doma sem pa iz Dobropolja in rojen leta 1900. Tudi to je res, da sem se že v ljudski šoli seznanil z barvami. Nekajkrat mi jih je dal domači kaplan za Miklavža, ko mi jih je zmanjkalo, pa mi jih je prinesel starejši brat France iz Ljubljane.«

»Iz ljudske šole sem prišel v Ljubljano na gimnazijo in ko sem bil v sedmi šoli, sem z drugimi slikarji prvič razstavljal v Jakopičevem paviljonu. To se mi je zdelo zelo imenitno. Potem sem odšel študirat v Prago in po končani akademiji še na Dunaj.«

»Kmalu ste pričeli z resnim delom, saj ste razstavljali že v sedmi. Kasnejših vaših razstav se spominjam tudi jaz.«

»Moje slike so bile skoraj na vseh skupnih razstavah slovenskih slikarjev. Kakih petkrat sem razstavljal sam, dvakrat ali trikrat skupno z bratom Francetom in z drugimi.«

»Žal mi je, da ne morem svojih bralcev peljati na razstavo vaših slik in kipov. Le tako bi mogli dobiti pravo sliko o vas, o vašem vztrajnem delu in umetniškem prizadevanju. — Saj res, povejte mi še kaj o svojih razstavah zunaj naših meja.«

»Precej sem razstavljal po svetu. Dvakrat na Dunaju z lepim uspehom. Razstavljal sem v Pragi, štirikrat v Berlinu in Leipzigu sem se udeležil.

Tone Kralj: Kmetje

Tudi mednarodnih razstav v Antwerpnu, Bruxellesu, Amsterdamu, Parizu, trikrat v Benetkah, dvakrat v Rimu, v Padovi sem dobil srebrno medaljo, v Strassbourghu pa celo zlato diplomu kot prvo odlikovanje. Seve tudi v Beogradu, v Osjeku in Splitu so visele moje slike na razstavah, pa v Londonu in ameriških mestih tudi.«

»Lepe uspehe ste dosegli v dvajsetih letih svojega dela.«

In potem sem ogledovala cele kupe fotografij tistih slik, ki jih je narisal Kralj po tolminskih in kraških cerkvicah. Pripovedoval mi je o višarski božjepotni cerkvi, ki jo je on preuredil in do katere vodi 14 kapelic križevega pota. Šest kapelic je že poslikanih. Slikal je na marmor prizore iz Kristusovega trpljenja.

»Nekoč sme videl v Louvru majhno oljnato sličico iz 14. stoletja, slikano z oljem na oniks. To me je spravilo na misel, da sem napravil takle načrt za višarske kapelice. Na marmorju ostanejo barve čudovito žive in sočne, dočim platno sčasoma malo potemni.«

Med fotografijami cerkvenih slik so bile tudi reprodukcije »Vojske«, »Rudarske matere« in nekaterih slik, ki sem jih videla tudi v Ljubljani na razstavah. Prelistala sem nekaj flamskih in francoskih obzornikov, ki so prinesle ob priliki Kraljevih razstav dolge sestavke o njegovi umetnosti. V monakovski reviji Die Kunst (Umetnost) piše umetnostne kritike ob Kraljevi razstavi v veliki dvorani na Dunaju (ki je vsaj trikrat večja od Jakopičevega paviljona): »Kralj noče samo slikati ali oblikovati, njemu služijo izrazna sredstva slikarja in kiparja za priznanje njegovih duševnih pretresov, njegovega notranjega življenjskega gledanja. Kralj čuti s svojim ljudstvom. Pozna moč in blagoslov kmečkega zdravja in delovne marljivosti. Pri njem je vse stopnjevano v obliki in izrazu do nevsakdanjega, nadživljenjsko velikega. Kralj nas pusti gledati v svojo notranjost in nas prisili, da gledamo v svet z njegovimi očmi.«

Skozi stekleno steno nasproti vrat se je kradla luč decembrskega večera. Iz kota je žalostno gledal mučeniški obraz Matije Gubca na veliki risbi. Na knjižni polici se je poigravala rdečkasta svetloba. Prišla je tudi gospa Mara s hčerko Tatjano, ki je že gospodična v četrtem razredu. Z gospo sva se zmenili, da mi bo ob priliki povedala kaj več o svojem keramičnem delu, pa vam bom napisala, kako ustvarja gospa iz gline poslikane krožnike, cvetlične lončke, posode za sladkor in druge lepe okrasne predmete.

Po prisrčnem slovesu sem iskala v mrzlem večeru najkrajšo pot izmed kolezijskih ulic proti domu.

Kadar boste obiskali Narodno galerijo, oglejte si veliko Kraljevo sliko »Moj oče«. Tudi v trgovini Naše založbe vise večkrat Kraljeve slike. In kako vam je všeč tale ponatis Kraljeve slike, ki nosi naslov »Kmetje«?

»ASTRON«

Ilustriral Fr. Mihelič

V vasi Rogoznici, kaki dobri dve uri hoda iz mesta, je imel Peter Te ment botra. Ko je bil še mlad in zdrav, ga je večkrat obiskal in tudi pomagal mu je pri delu, kadar je bilo potrebno pri hiši več rok. Boter ga je bil vedno vesel, posebno ob času košnje ali spravljanju poljskih pridelkov.

Po vojni pa, ko se je vrnil Peter slep nazaj, se je botrovo prijateljstvo do svojega birmanca precej ohladilo. Težkih del slepcu ni mogel nalagati, za samo luščenje fižola ali koruze pa si Peter po njegovem mnenju ni zaslužil niti kosila. Tako je bil Peter prisiljen beračiti od hiše do hiše, dokler ni dobil trafike.

Kakor hitro pa je imel Peter trafiko, je postal boter zopet prijaznejši z njim. Kajti je silno rad kadil in če je le imel opravka v mestu, se je rad oglasil pri Petru. Peter je bil do bričina in je vedno postregel svojemu botru z raznimi cigarami, ne da bi mu kaj zaračunal. Kot protiuslugo pa mu je poslal boter enkrat na leto nekaj kolin. Tako je šlo leto za letom.

Bil je lep zimski sobotni dan, ko se je boter spet oglasil pri svojem birmancu. Z zanimanjem je poslušal razne novice, ki mu jih je pripovedoval Peter, ter zraven krepko pušil cigaro. Največ je imel Peter kajpada povedati o vrlem Astronu, kako ga vodi na sprehod in po opravkih, kako mu čuva trafiko in kako je ujel Kampuža, pa da je on po Astronovi zaslugi prejel obljubljeni nagrado, kako mu je rešil življenje in še sto in sto raznih manjših Astronovih zaslug.

Astron je ležal medtem pod mizo in je dobro razumel, da se suče ves pogovor okrog njega. Zadovoljno je položil glavo na prednje šape ter napeto poslušal, kako ga hvali gospodar.

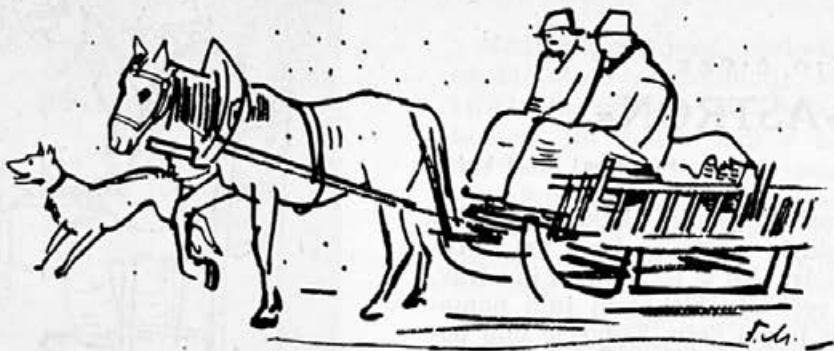
»Pri moji veri,« je dejal boter ter vstal. »Kakor vidim in slišim, imaš

pametnega psa. Če te zna voditi na sprehode, zakaj pa ne bi prišel enkrat doli v Rogoznico? Čuj, kaj ti povem! Dolgo te že ni bilo pri nas. Prihodnji četrtek bomo imeli koline. Preteto debelo svinjo smo zredili. Rečem ti, za pet prstov bo imela špeha! Ne bom ti več nosil semkaj kolin. Sam si pri di ponje in par cigar vtakni v žep. Saj veš, da se prileže takle dimek.«

Boter krepko puhne v zrak in se kmalu poslovi. Dolgo je okleval Peter, ali bi šel na koline ali ne. Skrbela ga je dolga pot in povrh še debel sneg, toda ko se domisli, kak praznik bi imel na ta dan njegov Astron, ko bo mesa na pretek, se odloči, da pojde.

Prihodnji četrtek sta bila z Astronom že navsezgodaj na nogah. Prišla je Neža, ki je nadomestovala ob takih prilikah Petra, da ni bila trafika zaprta ves dan. Peter ji še naglo pokaže razno robo in ji pove tudi zadevne cene. Kajti Neža je bila precej pozabljiva ter ji je moral Peter vedno iznova tolmačiti to in ono.

V tem se zaslišijo zunaj kraguljčki in kmalu se pojavi pred trafiko pekovski voz mojstra Gornika. Ker je bilo precej snega, so vozu sneli kolesa ter jih nadomestili s sanmi. Gornikov pomočnik je vozil dnevno v okoliške vasi kruh in pecivo, med temi tudi v Rogoznico, in včeraj ga je naprosil Petrov boter, da naj pripelje danes Petra s seboj. Voznik je bil takoj voljan ustreči njegovi želji in tako je danes vzel Petra s seboj. Astron je bil tega izleta silno vesel. Razposajeno se je valjal po snegu, da se je

kadilo na vse strani. Zdaj je tekel pred konjem, zdaj zopet za vozom, enkrat na desni, drugič na levi strani. Vmes je lajal in cvilil, tako je bil dobre volje.

»Astron, le dobro si zapomni pot, koder se vozimo,« ga uči z voza Peter. »Nazaj bova šla najbrž sama.«

»Bo tako, bo,« se oglasi voznik, »sicer bi vaju prav rad počakal, kajti tak domači praznik ni vsak dan, ali saj veste, gospod Tement, služba je služba. Ob enajstih moram biti že doma. Vi pa se boste vračali gotovo šele na noč.«

»Do noči morava biti z Astronom že doma,« odvrne Peter. »Ponoči še zdravemu ni varno hoditi, kaj pa šele ubogemu slepcu!«

»Primojdunaj, s takim psom bi si upal iti do konca sveta!« pove voznik ter švigne z bičem po kobili. Šlo je kakor blisk. Spotoma se je Astron razgledoval na vse strani, ovohal tu in tam cesto ter kak obmejni kamen, da si pot dobro vtisne v spomin.

Tako so prišli v Rogoznico, kjer sta bila Peter in Astron z veseljem sprejeta. Bilo je vse tako, kakor je pričakoval Peter. Astronu se je ta dan imenitno godilo. Mesa je bilo več ko preveč. Za popoldan je povabil boter tudi svojo bližnjo žlahto in pri bogato obloženi mizi se je kmalu pričelo prijetno kramljanje. Beseda je dala besedo. Boter je prinesel tudi vina in posebno pridno je nalival Petru, zraven pa zadovoljno pušil njegove cigare. Tu pa tam mu je ponudil tudi kozarček žganja, češ da si s tem popravi želo-

dec. Peter ni bil vaju pitja in pijača mu je počasi zlezla v glavo. Ali njegov boter je bil danes od sile gostoljuben ter ga je neprestano silil k jedači in pijači. Videti je bilo, da ima nekaj za bregom in da kuje posebne načrte s svojim birmancem.

Res je bilo tako. Petrov boter je bil znan kot velik grabež in stiskač in prav tako njegova žena. Prej mu za slepega Petra ni bilo bog ve kaj mar. Ko pa je zavohal pri njem denar in še posebno, ko je prejel Kampuževo nagrado, mu je pričelo rojiti po glavi, kdo bo vse to podedel, če Peter nekega dne umre. Takole je razlagal svoji ženi, ko se je bil vrnil od Petra:

»Desettisoč znaša nagrada za ujetega Kampuža. Naložene ima v mestni hranilnici. Sam mi je tako pravil. Približno toliko si je že prištedil. Saj veš, da ne pije in ne kadi. Trafika z zalogo vred je vredna po njegovi lastni cenitvi nad petnajst tisoč in zavarovan je za osem. Zdaj pa računaj! Nad štirideset tisoč bo ostalo za njim, ko ga pobere smrt.«

»Le kdo bo vse to dobil?« se zanima žena.

»To je tisto,« skrbi ljubeznivega botra, »saj sem ga takole mimogrede vprašal, pa je bil kar tiho. Naenkrat pa se mi posveti v glavi. Povabi ga sem, na kolino ga povabi. Imenitno mu postrezi z jedačo in še bolj s pijačo, hvali ga na vse kripnje in tarnaj o težkem delu in skrbeh, o otrocih, kako so pridni in skrbni, a jim najbrže ne bo ničesar ostalo, davki, bolezni, popravila požro vse in takih re-

či je še sto in sto. Povabi še koga drugega, da imaš priče, potem pa udari na pravo struno in ne nehaj prej, dokler pred pričami ne izjavi, da zapusti vse po svoji smrti tebi, oziroma tvojim otrokom. Kaj naj počne slepec na tem svetu? Po nepotrebnem se muči in vlačí okrog. Ali ni bolje, da umre in je tako rešen vseh skrbi?«

»Res je tako,« potrdi žena, »sam trpi in drugim je v nadlego. Kako je pa kaj drugače? Ali je zdrav?«

»Star prehlad ima, tako mi je pravil,« nadaljuje boter, »k temu je še treba, da dve debeli uri gazi malo nakresan po snegu, pa bo dober.«

Take hudobne misli je razpredal boter svoji ženi, no, in danes ima Petra res tukaj in pred pričami. Popoldan je pričelo tudi znova snežiti.

»Zameti bodo na noč,« se razveseli boter in v glavo mu šine črna misel. »Kaj če bi zašel in obtičal v snegu? Zmrznil bo in mi ga pošteno pokopljemo. Potem pa bo vse v redu.«

Kljub temu da je bil Peter že malo vinjen, je proti večeru silil domov.

»Moram do noči domov,« je govoril, »sicer mi ponoči lahko izropajo trafiko.«

»Kdo bo le vedno ropal,« se oglasi veselo boter, »vesel bodi, Peter, in pij! Pametnega psa imaš, ta te prav gotovo spravi domov. Kaj bi samo skrbel za ta svet, poglej nas!« In prične mu znova razlagati vse skrbi in težave. Tudi ostati mu pomagajo in kmalu je Peter omehčan.

»Laže boš umrl, če veš, komu zapustiš,« mu govori čokat sošed ter trči z njim. Tako dolgo so drug za drugim silili vanj, da se je navsezadnje res vdal ter obljubil, da dobi po njegovi smrti vse njegov boter Tomaž Koren, posestnik v Rogoznici, oziroma njegovi otroci, če bi on prej umrl. Peter ga je imel že precej v glavi in ni niti malo pomislil, kaj je pravkar obljubil. Povedal je, kar so hoteli, samo da puste že enkrat nje-

govo borno premoženje v miru. Res sedaj so ga na mah pustili pri miru, le s pitjem so ga še silili.

»Le potegni ga,« ga sili boter z žganjico, »boš laže stopal!« Zunaj pa je snežilo in snežilo. Bila je že trda noč, ko se je Peter spet spomnil doma. Pričel se je odpravljati in sedaj mu ljubeznivi boter ni branil. Še celo zavil mu je v papir kos mesa in par klobas ter mu voščil srečno pot. Peter se je poslovil od vseh ter prijel za vrvco. Astron jo napne in tako se podasta na pot. Zunaj pa Peter za nekaj časa obstoji, kakor da bi se obotavljal, in tedaj sliši iz kuhinje botrov glas:

»Poslušaj, žena, štirideset tisoč in zunaj so zameti! Kaj če...« Več Peter ni slišal. Boter je nenadoma umolknil, kakor da se je koga zbal. Tudi je bil Peter preveč vinjen, da bi razmišljal, kar je ravnokar slišal. — Astron zopet potegne in Peter se poda za njim. V obraz jima puhne silen veter s snegom. Gaz je bila že pokrita z novim snegom in da ni Astron naravnost ril po snegu, da najde pravi sled, bi Peter ne prišel nikamor.

Zavila sta iz vasi, kjer so brlele posamezne lučke, na odprto polje. Astron se je mučil, da obdrži pravo pot in zraven je še skoraj vlekkel majavega gospodarja. Dobro uro sta že tavalala in brodirala po snegu, a nikjer nobenega sledu o kakem živem bitju.

Naenkrat pa Petru odpovedo noge in telebne v sneg, kakor je dolg in širok. Poskušal je vstati, tudi Astron mu je pomagal, toda zaman. Alkohol je že deloval v polni meri. Nekam prijetno toplo mu je bilo in loteval se ga je spanec. Zleknil se je brez skrbi v sneg ter zadremal. Le enkrat mu je šinilo še skozi možgane:

»Poslušaj, žena, štirideset tisoč in zunaj so zameti! Kaj če...«

Potem je padel v trdno spanje. — Astronu vse to početje ni šlo v glavo. Parkrat ga je povohal, nato pa pričel lajati. Vse zaman. Peter je negiben. Astron je ves obupan. Skače okrog njega in neprestano laja. Nato umolkne ter voha ozračje na vse strani. Še enkrat povoha Petra, nato pa se spusti v dir v temno noč. Kmalu dospe do prve hiše v Hodinji. Nos ga torej ni varal, da mora biti naselje blizu. Pričel je strahovito lajati okoli hiše, da je spravil vse pokonci. Oglasil se je tudi domači pes, toda Astron ga je daleč prevpil. Kmalu se prikažeta na pragu dva moška, očitno gospodar in njegov sin. Oba držita krepke gorjaje v rokah. Astron se ju ne boji. Nepremično stoji v snegu ter še vedno laja. Tedaj se mu približata. Astron se prične umikati korak za korakom in njegov glas je bolj podoben klicanju kakor laježu.

»Nekaj se je zgodilo,« pravi naenkrat gospodar sinu, »pes kliče na pomoč.« Takoj se vrneta v hišo po kučme in spet stopita na plano. Astron se zasuče ter jima kaže pot. Pravčasno ju je še privedel do Petra, ki sta ga dvignila in pod pazduho vlekla v hišo. Za čudo, takrat se je Peter naenkrat streznil. Zopet so mu prišle v spomin besede:

»Poslušaj, žena, štirideset tisoč in zunaj so zameti! Kaj če...« Sedaj jih je popolnoma razumel. Bridko se je zjokal, ko je razlagal današnji dan svojima reševalcema. Nenadoma pa se sklone k psu ter ga objame:

»Zopet si mi rešil življenje, moj zlati Astron!« Vdano se mu podrgne Astron ob nogah in veselo zamahne z repom. Tisto noč sta oba prenočila pri dobrem kmetu v Hodinji. Naslednje jutro zapreže gospodar sani ter ju zapelje v mesto.

Ko prinese Neža opoldne kosilo v trafiko, ji ponudi Peter kos papirja ter ji narekuje:

»Spoštovani boter!!

Kar sem včeraj v pijanosti govoril, danes pismeno prekličem. Vaše srčne želje, da bi v snegu zmrznil, Bog ni uslišal. Astron mi je tudi to pot rešil življenje. Botrova dolžnost je, da svojega birmanca uči poštenega in krepkega življenja. Tega pa ste potrebni vi sami. Zato se poboljšajte in si za vselej zapomnite, da denar in bogastvo še daleč ne prinašata sreče! Ljubite svojega bližnjega in ne delajte krivice nikomur!

Peter Tement, slepec.»

Ko je Neža končala pismo, ji ponudi Peter še polo papirja ter ji narekuje svojo poslednjo voljo, v kateri postavlja za svojega glavnega dediča Zavod za slepce s pripombo, da morajo skrbeti tudi za Astrona, ki je največji dobitnik in tovariš najbednejših zemljanov. Neži pa da zapisati pet tisoč za uslugo, ker mu je stregla. S tem pismom sta šla drugi dan z Nežo in Astronom k notarju.

Ko je slišal Astron v notarjevi pisarni svoje ime v oporoki, je otožno zalajal. Zakaj? Ali je kaj slutil? Bogve ali bi Astron podpisal to oporoko, če bi znal pisati? Ali je gledal Astron v bodočnost, da je postal tako otožen? Škoda, da pes ne zna govoriti. Marsikaj bi povedal in razjasnil ljudem.

(Se nadaljuje.)

ZGODBA O MRAZU

Neka žena je imela poleg svoje hčerke še pastorko. Kar koli je njena hčerka storila, za vse jo je mati božala in hvalila: »Moja ljuba hčerkica!« Pastorka pa najsi je bila še tako pridna, vendar je zmeraj kričala nad njo: »Ti nisi za nobeno rabo!«

Nekega dne sklene mačeha, da bo uboga deklico spodila od hiše.

»Poslušaj me,« je rekla svojemu možu, »pelji deklico proč, kamor hočeš, samo da mi ne pride več pred oči. Pa je nikar ne vodi k sorodnikom, temveč jo pelji kam na polje, kjer je hud mraz!«

Oče se je sicer branil, slednjič pa je vendarle ustregel svoji ženi in peljal deklico ven na gmajno, jo posadil na kup snega, se pokrižal in se hitro domov odpravil.

Tako je ostala uboga deklica sama, od mraza drhteč je sedela v snegu in tiho molila.

Kar ti pride Mraz, skače in pleše okoli deklice in poje:

»Deklica, lepa deklica, jaz sem gospod Mraz z rdečim nosom.«

»Rayno prav si prišel, gospod Mraz,« pravi deklica, »ljubi Bog te je gotovo poslal po mojo dušo.«

Ali Mraz ni prišel po njeno dušo, temveč je prinesel deklici veliko, težko skrinjo, polno bogate dote, in ji je podaril tudi plašč. Deklica je oblekla plašč in sedla na skrinjo. Zopet ji je bilo veselo pri sreju.

Pa ti pride proti večeru zopet gospod Mraz in skače in pleše okoli nje. Deklica ga prijazno pozdravi in Mraz ji podari z zlatom in srebrom posito poročno obleko. Brž jo pomeri in nikoli ni bilo lepše neveste od nje. Sedela je na svoji skrinjici in je pela Mrazu lepe pesmi.

Mačeha pa je pripravljala že pogrebščino za svojo pastorko in je ukazala možu:

»Pelji se na polje in pokoplji svojo hčer!«

Psiček pod mizo pa je zalajal:

»Hov, hov, očetova hčerka pride v zlatu in srebru domov, za materino hčer pa ni ženina nikjer.«

Mačeha pa zavpije:

»Ali ne boš tiho, pes neumni! Tu imaš kos kolača pa zalajaj: materina hči ženina dobi, očetova hči pa mrtva leži.«

Psiček pojé kolač in zopet zalaja:

»Hov, hov, očetova hčerka pride v zlatu in srebru domov, za materino hčer pa ni ženina nikjer.«

Mačeha udari psička, ki pa laja venomer:

»Hov, hov, očetova hčerka pride v zlatu in srebru domov, za materino hčer pa ni ženina nikjer.«

Kar zahrešče duri in se odpro: štirje možje prineso veliko in težko skrinjo, pastorka vstopi — lepa kot nevesta.

Mačeha ostrmi in sklene roke. Zakliče možu:

»Hitro naprezi in pelji mojo hčer ven na polje, kjer je bila pastorka!«

Mož jo pelje na polje in pusti v snegu.

Zopet pride gospod Mraz z rdečim nosom, skače, pleše in poje, ker pa ne dobi prijazne besede od deklice, se razjezi, piha in grize deklico, da je umrla. Doma pa reče mačeha svojemu možu:

»Hitro naprezi konje in pripelji mojo hčerko domov! Pa skrbno pazi na njeno skrinjo, da se ne raztrese zlato!«

Psiček pod mizo pa zalaja:

»Očetova hči ženina dobi, materina hči pa mrtva domov hiti.«

Kar zahrešče duri in se odpro. Mačeha leti ven in mrtvo truplo njene hčerke ji pade v naročje.

Bridko se je razjokala, ali bilo je prepozno.

ANICA ČERNEJ:

ZAKAJ

Tomažek modruje,
vprašuje:

Saj so hude
živali,

»Kje pa medvedek
stanuje?

saj bi lovci
bežali,

Kje so lisjaki —
divjaki

saj bi še mene
z mojo

in srnice in
srnjaki?

novo puško
pregnali ...

Zakaj so lisice
tatice

Očka, zakaj pa,
zakaj ...«

in v kurniku
putke in piščancev

»Tomažek, živali
so čudne:

mamici ne pustijo?
Koga se zajčki

vsaka si išče
svoj kraj ...

bojijo?

Toda nocoj
so že trudne.

Zakaj pa jih
lovci lovijo?

Pusti jih, pusti
nazaj

Zakaj pa si
ptički po drevju

vsako žival v njen
kraj ...

drobna gnezda
gradijo?

Mamica naju
kliče,

Očka, zakaj pa

v posteljco morava
zdaj ...

sloni in tigri

Pusti medvede

in levi pri nas

in ptice,

ne živijo?

do jutri pozabi

Ali se lovcev

zakaj ...«

MALI POGLAVAR

Kakor da gledam v začarano pokrajino, se mi zdi, kadar se spomnim na svojo mladost. Marsikaj se je takrat zgodilo, kar sem razumel šele veliko pozneje, in bile so tudi take stvari, ki so mi ostale do danes uganka.

V neposredni bližini Trsta smo imeli hišo, ki jo je obdajal razsežen vrt. Pred njim se je raztezal širok travnik, ki smo mu pravili »Zemlja«.

Ta travnik je bil za nas otroke poln skrivnosti. Njegova tla so bila neenakomerno valovita; ponekod je bil poraščen z bujno travo in raznoterimi zelišči, drugod je bil skoraj gol; »skoraj« sem dejal. Preko vse »Zemlje« se je bil razbohotil osat, ki je poleti večal pestrost rastlinja s svojimi vijoličastimi cveti, pozimi pa s svojimi suhimi semenskimi glavicami stopnjeval otožnost pokrajine.

Dve cesti sta se stikali ob tem travniku, od katerih ga je ločil visok zid. Po tretji strani je strmo mejil na globel, kjer je čepelo gnezdo tesno druga k drugi nametanih, umazanih hiš. Med njim in temi je bil postavljen neprestopen plot iz lesa in bodičastega grmičevja. Četrty rob je bila ograja iz bodeče žice, ki ga je zapirala pred našim vrtom.

Vsak dan sem vsaj enkrat smuknil skozi vrzel v žični ograji na ta travnik. Vendar sem šele čez mnogo let opazil, da je bil pod enim izmed zidov zgrajen prekop, ki je peljal pod cesto do bližnjega potoka. Nisem si namreč upal predaleč od našega vrta. Zakaj »Zemlja« je bila zbirališče in torišče tolpe paglavcev, ki so vsakogar, ki so ga zasačili na njej, neusmiljeno napadili. Naenkrat so se pojavili sredi travnika, kakor da jih je bruhnla zemlja iz sebe, in potem gorje nepoklicane mu! Spominjam se, kako so nekoč obmetali s kamenjem in blatom mta-dega slikarja, ki je prišel tja iskat motivov za svojo umetnost.

Najbolj čudno se mi zdi danes, da jim oblast ni prišla do živega. Vsa soseščina je trepetala pred njimi. Sadje, ki smo ga imeli na vrtu, je zorelo zanje. Koruza, krompir in drugi pridelki, vse jim je prišlo prav. Vsaka pritožba je bila zaman. Dva ali tri dni je bil mir, potem se je zopet začelo. Bali se niso nikogar.

Ti dečki so postali pozneje delavci v pristanišču, nosači, mornarji, dobršen del jih je požrlo tržaško podzemlje. Večina izmed njih se ni nikoli mogla prav vživeti v družabni red. Čez vse so ljubili svobodo in zato so mrzili vse, kar bi jim jo utegnilo kratiiti.

Z nami so živeli v večni vojni. Le kadar ni bilo ničesar na vrtu, kar bi jim prišlo prav, so sklenili nekakšno premirje. Takrat sem se jim smel približati in od daleč poslušati njihove pogovore. Na tihem sem občudoval njihovo podjetnost in drznost. Vse, kar so pripovedovali, me je zanimalo. Iz gnezda v globeli (imenovalo se je »Fedrigovec«), kjer je bila večina izmed njih doma, sem si pridobil prijatelja, ki me je sproti obveščal o njihovem početju.

Izvedel sem, da jih je bil njihov vodja Marij zapustil. Poznal sem ga: za svoja leta je bil nenavadno razvit fant, črnolasec z velikimi očmi, najdrzovitejši med vsemi. Čez noč se je bil popolnoma izpremenil. Poiskal si je delo v pristanišču in postal težak. Ob nedeljah si ga videl gizdalinsko napravljenega pohajati po ulicah.

Nekdanji tovariši so se mu srdito rogali. Ali on se jih je izogibal, zardeval je, če jih je srečal, kakor bi ga bilo sram in bi se čutil krivega pred njimi.

Po Mariju si je izbrala tolpa Ninija za poglavarja. Nini ni bil niti največji, niti najmočnejši med njimi. Alj

zato je bil čudovito spreten in iznajdljiv. Majhne, živahne oči je povešal v tla, po cesti je skoraj zmeraj tekel. Težko bi dobil lokavejšega in zahrblnejšega fanta od njega. Že prej je bil Marijev tihi, ali zakleti sovražnik. Sedaj je dajal neprikrito duška svoji mržnji.

Največji dogodek v letu je bil za tolpo lov na liščke. V velikih jatah so priletavali jeseni s severnih krajev k nam, posedali po semenskih glavicah osata in zobali zrnje iz njih. »Zemlja« jih je bila v tem času zmerom polna. Fantje so si pripravili limanice in jih razpostavili po osatu. Za zidom so čakali, da je priletela jata ptičev; zadrževalo je, da se je živalca le dotaknila tenke limanice; hoteč se iznebiti neprijetnega bremena, se je zmerom bolj zapletala v lepivo in naposled cepnila na tla. Plen so prodali ali pa ptiče podavili in jih zvečer kar na travniku pekli ob velikem ognju.

Ta lov na liščke je bil njihova največja strast. Gorje, kdor bi si upal dotakniti se limanic ali na njih ležečega plena! Kamenjali bi ga. Tako svesti so si bili strahu, ki so ga vzbujali, da so pogostoma zapustili »Zemljo« z limanicami vred za več ur, ne da bi kdo pazil nanje. Navadno sem z vrta opazoval lov.

Tisto leto, ko je Nini prevzel vodstvo tolpe, je bilo njeno delovanje v jeseni posebno živahno. Dan za dnem sem gledal, kako odnašajo dečki polne kletke živalic domov. Zvečer je zagorel na travniku mogočen kres, fantje so pekli krompir in ubogo ptičjo drobnad, zraven kovali naklepe in si pripovedovali razbojniške zgodbe.

Marija ni bilo nikjer. Ali je zares tako hitro pozabil na vse, kar mu je bila še pred letom najvišja strast? Ali se je nemara samo zato tako trdovratno izogibal prejšnjih tovarišev, da bi ga spomin preveč ne skelel?

Slišal sem, da nekatero zveri, o katerih so mislili, da so že krotke in udomačene, nenadoma podivjajo. Zadržuje najmanjši povod, podoba,

glas ali vonj, ki jih spomni na nekdanje življenje v svobodi, da se prebudijo v njih stara krvoločnost in zamornjene strasti. Raznesti hočejo kletko in z zobmi pregristi verige. Gorje onemu, ki bi se jim približal.

Ali se je tudi v Mariju prebudil stari nagon? Nekega jutra sem videl, kako se je prikradel s kletko v roki preko zidu, se najprej razgledal na vse strani, nato pa odšel proti sredini »Zemlje« in začel pobirati ptice, ki so se bile ujele na limanice.

Naenkrat je sredi dela obstal. Pod zidom, kjer je vodila ozka steza iz »Fedrigovca« na travnik in je bil napeljan pod cesto prekop, se je prikazala jata deških glav. Stisnil je kletko k sebi in s pogledom premeril, kod bi najlažje pobegnil. Odločil se je za naš vrt. Toda komaj je naredil dva, tri korake, ga je prepodil od te namere huronski vrišč. Druga jata, ki se je bila priplazila pod klancem ob meji »Fedrigovca«, se je zapodila ob naši ograji in mu prestregla pot. Vrgel je kletko od sebe in začel bežati na slepo srečo proti visokemu zidu.

Tudi prva četa se je zakadila za njim. »Cigan! Izdajalec! Tat!« je orilo po travniku.

»Strahopetec! Capin!« Razločil sem Ninijev glas. »Pobijte ga s kamenjem!«

Kakor bi trenil, je Marijo sredi skoka izpremenil smer in se po nekaj vijugah skušal izmuzniti proti stezi, od koder je bila tolpa prišla. Toča kamenja se je vsula proti njemu. Trije dobri tekači so mu prerezali pot.

»Dajte ga s kamenjem!« je kričal Nini. »Ne prizanašajte! Dol z izdajalcem!«

Gonja se je bližala visokemu zidu. Gruči sta se združili in zmerom tesnejši je postajal krog okrog Marija.

Marijo je bil izvrsten tekač. Še zmerom je bila razdalja med njim in preganjalci precejšnja. Ali izhoda ni bilo. Edina rešitev: tvegati skok, oprijeti se roba zidu in se pognati čez njega na cesto. Ali bo sile dovolj?

Nekaj korakov pred zidom je Mario zmanjšal hitrost; za trenutek je obstal in se nato s pravilnim zaletom pognal proti steni. Odskočil je in se zagrabil z rokama za rob. Toda protisunek je bil premočan, ujel se je le z desnico in še to s prav zadnjo konico. Spodrsnilo mu je, obvisel je na enem samem prstu in ko si je skušal z levico pomagati, se je zagugal in cepnil na tla.

V tem se je pripodila za njim dečad.

»Zdaj pa po njem!« je zakričal Nini in pobral kamen. Drugi so mu sledili.

Marijo se je zravnal. Obstal je za trenutek ob steni kakor zver, ki so ji vse poti za pobeg zaprte. Naenkrat pa je dvignil roko v znak, naj postojte, in se jim je približal. Kakor da se ni bilo med njimi ničesar zgodilo, je stisnil Niniju desnico in pozdravil ostale. Ali je bila prejšnja gonja samo kome-

dija? Dečki so se zgrnili okoli njega in nekaj časa nisem mogel razločiti, kaj se godi. Bliskoma in povsem nepričakovano pa je Marijo pahnil najbližjega med gručo in v velikih skokih zbežal proti izhodu, ki je bil sedaj prost.

Prvi trenutek se fantje niso znašli. Potem je zavpil Nini: »Razbojnik!«, pobral kamen in stekel za njim.

Bilo je že prepozno. Razdalja med beguncem in zasledovalci se je naglo večala in skoraj je izginil Marijo v globel med hiše.

Od takrat se je Marijo izogibal tolpe, ki se je vedno bolj razkrajala. Posamezni so odšli za delom in dečki, ki so prihajali za njimi, so bili zmerom nesposobnejši. Prišli so težki časi, vojna, in veselega, svobodnega življenja je bilo konec. Marijo se je poročil, pozneje je odšel na morje in oni, ki sem jih po njem povpraševal, niso sami slišali nič več o njem.

JANKO SAMEC:

BERAČEK V ZIMI

S pogledom plašnim, zročim naokrog,
trepetajoč ko bilka v zimski uri,
potrka rahlo s prstki mi na duri —
in tam obstane nem... O ti, moj Bog!

Tako betežen je, tako ubog,
ko v curkih dež od mokrih cap mu curi,
da ob pogledu nanj se mi razburi
srce, in usta mi gredo na jok.

Saj nosi prav za prav še kratke hlačke,
a vendar ga izdajajo oči,
da že skrbi ga grizejo ko mačke.

In ta ročica drobna, ki drhti
in ustvarjena bila je za igračke,
naj zdaj za kruh vsakdanji se bori? —

Lojze Perko: Bolgarski beraček

Ljudska iznad Gorice

PASTIRČEK JE OVČICE PASEL

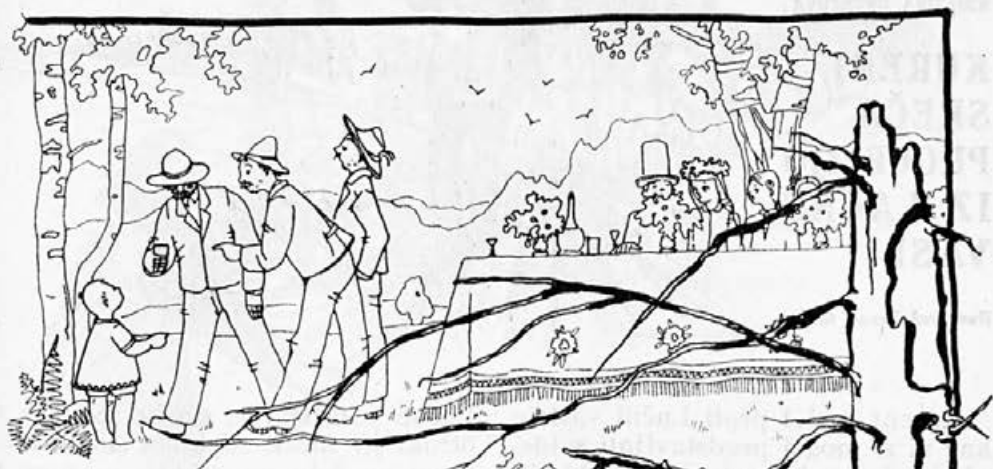
Ilustrirala Marija Vogelnikova

Pastirček je ovčice pasel,
Po tem zelenem travniku.
'No lépo déte k nemu pride,
'No lépo déte, prav mladó:

„En dober večer, ujček moj,
En dober večer Bog vam daj!“

„Kako bi tebi ujček bil,
Ko eno samo sestro imam?
Še tista moja sestra je,
Ki dnes k poroki gre.“

„Prav tista moja mama je,
Katera dnes k poroki gre.
Pod murvo me rodila je,
Pustila me ko divjo zver.
Vetrovi so me zibali,
Oblaki me pokrivali,
Vsi dežji so me kopali.
Marija k meni prišla je,
Trikratov me povila je,
Tri leta me redila je,
Pa me poslala je sedaj
Na materin ženitni raj. —
En dober večer, ujček moj!
Pokazat zdaj mi pojdite
Tja do te hiše ohcetne!“

Še kadar tjakaj priteplja,
 Dober večer vsem precej da:
 „Dober večer, prijatelji,
 Najboljši moji materi!“

So gostje dete vprašali:
 K'tera bi tvoja mati b'la?“

„Prav ta je moja mamica,
 Katera zelen krancelj 'ma:
 Pod murvo me rodila je,
 Pustila me ko divjo zver.
 Vetrovi so me zibali,
 Oblaki me pokrivali,
 Vsi dežji so me kopali.
 Marija k meni prišla je,
 Trikratov me povila je,
 Tri leta me redila je,
 Pa me poslala je sedaj
 K moj' mami na ženitni raj.“

Nevesta pravi, govori:
 „Ko listja, trave naj jih bô,
 Na dno pekla naj me nesô,
 Če moje detece je tó.“

Ko listja, trave jih prišlô,
 Na dno pekla jo odnesô.

Zdaj detece je ven odšlo
 Po eni ozki stezici.
 Marija mu naprot prišla,
 Prijela z belo ga roko,
 Peljala v sveto ga nebo,
 V sveto nebo, nebeški raj,
 K' nam tudi Jezus vsem ga daj!

KRISTINA BRENKOVA :

KURENT SREČA PROCESIJO IZ LAČNE VASI

Ilustriral Franc Godec

Kurent je šel proti Lačni vasi in kar ni si mogel predstavljati svidenja z očetom in materjo. »Ko bi bili še moji bratje in sestre doma, to bi jim zagodel poskočno in veselo,« pa je kar poskusil in gosli so pele za ples živo, izzivajoče, da so se še Kurentu same od sebe vzdignile noge in je zaplesal po cesti prav do jarka ob robu. Daleč med njivami pa so se premikale najprej drobne pike, potem pa temna črta. Kurent je povetil lok. V soncu in zelenju so prihajale postave sključene, prav nič nedeljske, v vrsti druga za drugo in Kurent jih je spoznal: sosede iz

Lačne vasi, starce, starke, matere z otroki in može, dekleta in fante, vsem na čelu pa grbasti mežnar z debelim molkom okrog roke, ki je nosil lesen črn križ. Kurenta je zazebló v srcu. Iz procesije je počasi, trudno prihajala žalostna cerkvena pesem, ki je ječala in prosila usmiljenja in potrpljenja. Peli so jo zasopljeno starci in starke, med moške trde glasove so se mešali tenki in otroški. Neubrana in bolna je bila pesem, da je Kurenta obilaval mraz. Pesem so končali in mežnar je ustavil korak, da se odpočije procesija in se romarji oddahnejo.

»Hej, sosedje iz Lačne vasi,« se je opogumil Kurent, »kam pa kam, z molkom v rokah in črnim križem pred seboj in z žalostno pesmijo v srcu.«

»Kdo si negodnik, ki motiš našo pobožnost,« je temno zagodrnjal mežnar in zamahnil proti njemu. Takrat pa je Kurenta zagledala njegova mati, vsa zgrbljena in postarana. Planila je k njemu iz procesije, ga objela in mu potožila: »Teško se nam godi, Kurent moj sin, težko. Od jutra do noči garamo, pa prigaramo komaj za ovsen močnik, in še ta je zrastel na Skopuhovi zemlji. Davki nas tarejo, revščina in bolezen jim drugujeta. Bog nam pomozí v težavah. Zato gremo na goro s prošnjo pro-

cesijo na božjo pot, da nam bo preloženo in potešeno.« Pritrjevale so žene v vrsti in možje, otroke so mikale Kurentove gosli, vsem pa sta iz oči gledala lakota in strah pred jutrnjim in naslednjim dnevom. Le mežnar je gledal mračno in nejevoljno, zamahnil je z debelim molkom in zateglo pričel novo žalostno pesem o ponižnem trpljenju.

Procesija se je premaknila naprej in pritegnila v pesem. Takrat pa je Kurenta prešinilo kot iskra. Stekel je pred mežnarja in zaigral. Vroč je poskočno so pele gosli, vesela pesem je dražila noge, da so cepetale in pritrkavale. Pa so se izmuznili otroci staršem s strani, stekli so h Kurentu, zaplesali ob njem in poizkušali peti. Gosli pa so vabile in vabile, razjasnili so se obrazi žena in deklet, še resni obrazi so se nasmejali. Razgibala se je vsa mrka in žalostna procesija. »Čudež se je zgodil,« so mrmrale starke in potlačile molitev med brezzobe čeljusti. »Čudež!« »Čudežne gosli!« — Kurent pa je igral in igral in gosli so mu pele o veselju in soncu, o sreči, ki jo je za vse dovolj, o belem kruhu in medicini, o vinu in potici, o pšeničnih poljih in bogatih vinogradih, o vsem, kar je dano človeku v lepoto in veselje. Pele so gosli po-

skočno, kot ne zna nobena harmonika. V dveh glasovih so vriskale in vsa procesija se je pozibavala v veseljem ritmu in upanje je zasijalo z obrazov. Se mežnar, ki je hotel ostati trd, jeznorit in negiben, se je premaknil, hotel je zarenčati na Kurenta, pa se mu je glas zataknil v grlu in križ je nagnil čez ramo. Kurent je vodil procesijo do pod hriba, potem pa je zaključil s pesmijo in obstal. Čudež je minil. Spet so se sklonila in se skrčila telesa, noge so postale težke in obrazi tudi. Mežnar je zategnil v molitev.

Kurent pa je stal pod gozdom in v njegovih mislih sta nastala vprašanje in sklep. »Mogoče bi jim mogel pomagati, če bi jim dal denarja, da bi plačali davke, si kupili zemljo, ki jo obdelujejo, pa je Skopuhova. Šel bom v Skopuhovo skrinjo po cekine. Preveč jih ima in kaj si ne ye z njimi. Če si jih polovico vzamem, mu jih za preštevanje še vedno ostane. Le večera moram počakati, da mu jih vzamem ponoči, ker sam mi jih ne bo rad dal.« Zavil je gosli v zeleno vrečico in krenil proti gozdu, da bo še enkrat premislil, kako in kaj, da pričaka večera. Za ovinkom pa je izginila procesija iz Lačne vasi, ki jo je hotel Kurent osrečiti in ji pomagati.

ZGODBA O BRODNIKU MALNARJU

Na Tolminskem in menda sploh na Goriškem je cerkev sv. Danijela najstarejša. Pravijo, da je bil tam paganski tempelj. Imenovali so ga »Tempelj v črnem lesu«. Zidali so ga baje divjaški Ajdi, ki so bili do 5 m visoki, močni pa tako, da so metali velike skale preko Soče na tolminsko stran.

Sv. Danijel je sedaj volčansko pokopališče. Leži ob Soči med Volčami in Tolminom. Celo iz Bohinja so nosili mrliče semkaj pokopavat. Če niso mogli pozimi prek Razora, so počakali do pomladi.

Stari očanci so često govorili o zakladu, ki da je tu zakopan.

Ta zaklad je poskušal dvigniti nekoč tudi brodnik, rajni Malnar, ki je prepeljal ljudi preko Soče, ko še ni bilo mostu pod Pršetovim klancem.

Sedi rajni Malnar nekega večera ves zamišljen na svojem brodu. Pa ga vzdrami klicanje:

»Hej, Malnar, prepelji me čez vodo!«

Malnar odrine z brodom na drugo stran. Nikjer nikogar. Jezen se vrne. Komaj pristane, zasliši zopet:

»Malnar, prepelji me čez vodo!«

Spet se Malnar trudi na drugo stran. Zopet zaman. Vrne se prazen.

Komaj pristane, ponovno žalostno kliče. Zdi se mu, da prosi otroški glas:

»Malnar, hej, prepelji me čez vodo!«

»To pot grem zadnjič,« si misli, ko odriva brod.

Pristane.

Pod vrbovim grmom zapazi malega otroka. Posadi ga v čoln in odrine.

Toda kaj je to? Bolj, ko se brod pomika proti sredini reke, težji postaja, reka vedno bolj deroča in otrok vse večji in večji.

Brod pristane. Brodnik se začuden ozre v nenavadnega potnika. Ko vidi njegov nebeško ožarjeni obraz, se zave, da je vozil samega Boga.

Poklekne. Potnik vpraša:

»Kaj hočeš za brodnino?«

»Ker si vsemogočen, daj mi moč, da izkopljem zaklad pri Sv. Danijelu,« dè brodnik.

»Naj bo,« pravi potnik Bog, »toda pri tem te čaka velika, huda preizkušnja. Če vzdržiš, bo zaklad tvoj. Zakopan je pod cerkvenim pragom. Tam koplji! A ne daj se motiti od prividov.«

Bog izgine.

Drugi večer gre Malnar na delo. Ko pa dokoplje do zaklada, se mu prikazujejo čudni prividi:

Hiša mu gori, žena prežalostno vpije na pomaganje, otroci jočejo, živina muka in doli od volčanske cerkve sv. Lenarta se pomika proti njemu velika goreča kopa sena. Ne prenese tega. Vse prikazni ga tako presunejo, da vrže kramp in hiti na pomoč. Tisti hip pogoltne zemlja zaklad. Ko pride domov, je domačija tiha in pokojna.

Zaklad pa še vedno čaka tam pod pragom cerkve sv. Danijela.

ZIMA NAGAJA

Zima nagaja, veselo zaraja, burja zapiska, sneg se zabliska, smuči in sanke čez polje lete. Sonce se skriva, zemlja počiva, bistri potoki pod ledom molče.

Sneženi možici ob beli brvici dvigajo se zamišljeni v dan, šibo v desnici, lonec na glavi, črnih oči strmijo čez plan.

Zima nagaja, deca zaraja, mraza in burje se ne boji, snežec zaškriplje, srce ji utriplje, ko urnih nog v strmino hiti.

VESELI KOSMATINCI

Velike države vzdržujejo velike živalske vrtove, kjer skrbe za vse mogoče živali, ki so jih pripeljali iz raznih dežel. Ti živalski vrtovi so ograjeni, da ne morejo živali zbežati, nevarne zveri pa so

še posebej zaprte v posebnih prostorih in ogromnih kletkah. Nenevarne in dobrodušne živali pa se lahko prosto kretajo po gozdičkih, po skalovju in tratih vrtov. Učenjaki opazujejo njih življenje, ostali ljudje pa se hodijo zabavat v ta raj kraljestva živali.

Posebno radi imajo ljudje dobrodušne medvede, ki se ponekod v velikih živalskih vrtovih povsem svobodno kretajo. Hrane dobe dovolj, zato niso nevarni in so vedno dobre volje. Mnogoštevilni pazniki pa pazijo na živali in skrbe, da bi ne podivjale in napadle ljudi, kar se pa le redkokdaj zgodi.

Medvedi so se že tako privadili ljudem, da so postali že kar domači. Vendar preočitega norčevanja ne prenesejo.

V nekem živalskem vrtu je živela medvedka, ki so ji rekli »gospa Krompir«. Neki obiskovalec ji je vsak dan donašal sladkor. A držal ga je visoko v roki in medvedka si je morala prislužiti sladkor s tem, da je morala skočiti v zrak in potegniti roko obiskovalca navzdol. Neki mladenič, ki je vse to opazoval, se je hotel ponorčevati iz medvedke. Dvignil je roko in jo poklical, češ tudi jaz imam sladkor. Gospa Krompir se je res prizibala k njemu, skočila in mu previdno upognila roko. A ko je zapazila, da se le norčuje, ga je v jezi ugriznila v prst.

Mladenič pa hud. Razkačen jo udari s pestjo po nosu, ki je pri medvedih zelo občutljiv. Gospa Krompir je postala besna od jeze in bolečin. V hipu je zgrabila mladeniča in ga začela s šapami neusmiljeno pretepati. Šele paznik je neprevidneža rešil iz šap gospe Krompir.

V ameriških živalskih vrtovih je dvoje vrst medvedov: veliki grizliji in mali črni medvedi. Grizlijev je zelo malo in so ponekod že izumrli. Črnih medvedov pa je mnogo in so ljubljenci občinstva. Zelo so smešni, polni muh in razposajenosti.

Ljudje jim govore, ko da morajo razumeti človeško govorico:

»Na, kosmatinec, na sladkorček. Tako je prav, še malo na levo se obrni, da te lahko fotografiram! Na, še en košček sladkorčka dobiš, če se vležeš k meni. No, zdaj pa le idi — nič več nimamo zate. No, pojdi že, res nimamo ničesar več...«

Medvedi pa, ko da bi razumeli: če govore ljudje resnico, se oddaljijo, če pa lažejo, se ne ganejo in čakajo. Kajti njihov nos jim pove, ali res nimajo ljudje nič več slaščic zanje.

Najbolj se medvedi boje ropota. Ako začnemo zbijati po kovinasti posodi, se medved koj obrne in jo pobriše. Neki paznik ni mogel več noči zaporedoma spati, ker so po stenah

njegove kočice in po vratih praskali vse noči medvedu. Zaduhalo so bili gnjat, ki jo je paznik hranil v kočici. Paznik se je splazil po prstih k oknu, ga tiho odprl in vrgel celo naročje polen na kalilce nočnega miru. Medvedu so se prestrašili in zbežali. Ali uro kasneje so se spet vrnili in praskali ter šarili po vratih do jutra. Prihodnjega dne je paznik obesil nad vrata kovinast čebriček poln železa ter praznih konzervnih škatel. Čebriček je zvezal z verigo. Prišla je noč, z nočjo pa medvedu. Tiho se splazijo po stopnicah na ograjen prostor in dvignejo šape, da bi popraskali po vratih. Pri tem potegnejo za verigo, veriga prevrne čebriček in iz čebrička se vsuje vsa šara z velikanskim truščem po mostovžu. Medvedu se tako prestrašijo, da se zaženo kar v ograjo mostovža, jo porušijo in beže ko nori proti gozdu. Nikoli več si niso upali v bližino kočice.

Med medvedu vlada zakon, da se najedo najprej najmočnejši med njimi, nato pridejo na vrsto srednje močni, ostanki pa so za najšibkejše. Kakšenkrat nastane med njimi prepir in tedaj ni dobro biti v bližini.

Nekoč se je neki medvedič naveličal čakati, da pride pri jedi vrsta nanj. Bil je zelo lačen in hrana je hitro ginila. Med stare si ni upal, ker bi ga pretepli. Zato si izmisli zvijačo. Obide jaso, na kateri so se mastili stari medvedu ter dospe na prostor, kjer je stalo

občinstvo. Tam je stalo na kupu vse polno praznih konzervnih škatel. — Medvedek se skloni, začne metati škatle na vse strani in rjove kot obseden. Strahovit ropot nastane in medvedičevo rjovenje odmeva po jasi, ko da rjove cela tropa grizljev. Velike medvede ropot in rjovenje tako prestraši, da puste hrano in zbeže v gozd. Medvedič se veselo brundajoč odziblje k hrani in se mirno naje do sitega.

Prva umetnost, ki se je mora naučiti medved, je plezanje. Te umetnosti uči medvedka svoje mladiče v najnežnejši mladosti. Pred velikimi grizlji se rešijo črni medvedu le tako, da splezajo na najvišje veje dreves. Večkrat napadejo grizlji prostor, kjer dobe črni medvedu hrano. Do boja ne pride, ker zbeže črni medvedu na drevesa in čakajo tam, da se grizlji najedo in spet odidejo. Nato splezajo spet dol in mirno pojedjo, kar je ostalo.

Medvedu so neokretni, a nauče se marsičesa.

Živela je medvedka, ki je spoznala, da dobi vedno slaščice, ako se ustavi osebni avto na cesti. Pa je od tedaj stalno oprezala ob robu ceste in ustavljala avte. Ko je dobila dva mladička, je še ta dva naučila ustavljati avte in zahtevati odkupnino. Z dvignjenimi šapami so odslej vsi trije kakor prometni stražniki ustavljali potnike in prejimali nagrade. Ta služba je bila

tako plodonosna, da je medvedka obdržala mladiča pri sebi še drugo leto, čeprav to ni običajno pri medvedih.

Ako hočejo pazniki dokazati, kako prebrisan so medvedi, tedaj povedo zgodbo nekega medvedka, ki je vsak dan prišel skozi stranska vrata v kuhinjo, kjer so kuhali za paznike. Kuhar je večkrat dal medvedku poln čebriček ostankov ter mu dejal: »Čebriček prinesi nazaj!« Pol ure kasneje je medvedek res vedno prinesel iz gozda prazen čebriček.

Medved je na videz neroden, v resnici pa ne. Ko je sila, je zelo uren. Opazovali so medveda, ki je lovil ribe. Ležal je mirno ob potoku in držal šapo v vodi. Na pol je mižal, ko da spi. A nenadoma mu švigne šapa navzgor

in lepa riba pade na suho. Medved švigne kvišku in že se zadovoljno brundajoč gosti z ribo, ki jo je sam ujel.

DAVORIN RAVLJEN:

TAKO SO NASTALA POGORJA

V davnih časih — si pripovedujejo onkraj Mure — je bila zemlja ravna, čisto ravna. Že res, bilo je mnogo drevja in trave, bila so jezera in morja, bila so tudi mesta in vasi in v njih ljudje. Toda nikjer ni izvirala nobena reka, od nikoder še ni tekla, samo drobni studenčki so gasili popotniku žejo in so krepili kmeta na polju in meščana v mestu.

Zemlja je bila ravna kakor dlan.

Tako je to bilo do tistega dne, ko se je Jezus Kristus vzdignil v nebo.

Stal je na livadi, na livadi med zelenimi gaji. Razpel je roke, da blagoslovi zemljo. Dvignil je pogled k nebu — in glej:

Že se je začel dvigati, polagoma se je dvigal. Nežno in mirno, brez vsakih gibov, brez vsakega napora se je Jezus Kristus dvigal proti nebu.

In kaj se je tedaj zgodilo!

Za njim se je najprej začela dvigati trava.

Nato drevje.

Vse je hotelo za Odrešenikom.

Vsa zemlja se je začela gibati. Dvignil se je kos livade, kjer je Jezus Kristus prej stal. Brez glasu in šuma so se začeli dvigati tudi bližnji parobki gajev, nato so se vzvalovili celi gaji, potem jezera, vasi in mesta, vsa zemlja. Nekateri deli so se dvignili prej, nekateri pozneje, kakor so se pač prebudili. Ptice so letele pred vsem drugim in so žvrgolele Jezusu okrog glave čast in hvalo božjo.

Tedaj je Jezus Kristus blago dvignil roke in je polagoma vse ustavil.

Zemlja je morala ostati zemlja.

Onemela je, skrušila se je v tihi tugi in je vzdihovala za Odrešenikom.

Kar se je bilo dvignilo in vzbočilo, je ostalo visoko, da bi mu bilo vsaj malo bliže, samo potoki in reke so potekli iz jezer v daljna morja. Iz vseh obronkov je začela izvirati voda in je tekla proti potoku, rekam in morju. Zakaj neki to? Zato, da se iz morja dvigne oblak: dvigne se na nebo in je Odrešeniku bliže od vsega drugega na zemlji.

PETELINČKOVA SVATBA

Po ljudski pesmi — Ilustriral O. Gaspari

IN STA SE VSE

STA NA POVABILA. NA OBE

ŠEPA, LEPA NA OBE JE SLEPA. , STA-

REŠINA, RJAVE IMA. SE JE NAPILA, SE

POD ZAVALILA. JE DEBELA , ZA

 JI SLUŽI PASJA . SUH PA Z DIVJE

 , DA SE TRESE. SE OB

JE SPOTAKNILA, DOLGI ODBILA.

VZAME , ODBIJE TENKO . IZ JE

ZDAJ SKOČILA, V TEKLA PO . A

PREDEN NAZAJ PRITEČE, ŽE VSA RDEČA

KRI ODTEČE. NAJPREJ SO

, POTEM PA

BREZ POD POKOPALI. SO V SE

VRNILI IN POZABILI. IZ SO , IZ

SO , VESELE PESMI , KROG IN

 SE VRTELI.

ANICA ČERNEJ

NOVI ČAS

*Narahlo je potrkalo
na okenca nocej
in novi čas prišel je v vas
o polnoči nocej.*

*Potrkal je na okence
in očka je odprl,
da bi v ledeni zimi tej
nam okenc ne potrl.*

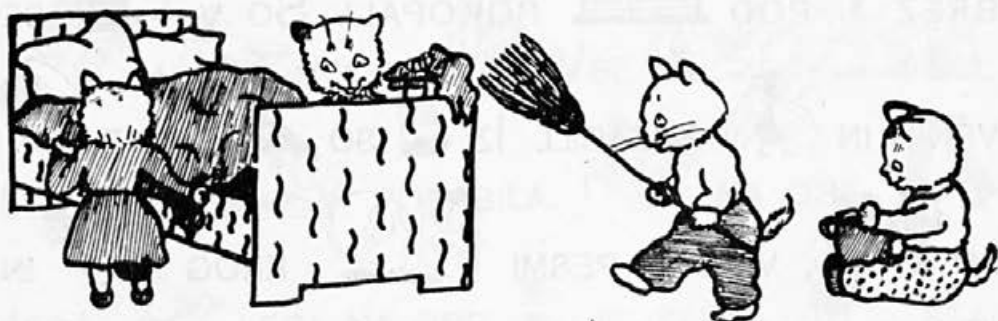
*In mnogi so čakali ga,
želeli si tako:
„Naj boljše leto se začne,
kot staro je bilo!“*

*Naš Petrček je trdno spal,
ko zazvenelo je
in v zibki novo leto ga
za nos prijelo je.*

*A ko se zjutraj je zbudil,
je čutil novi čas
in od srca se mamici
je zasmeljal na glas . . .*

MUCA MACA

V.

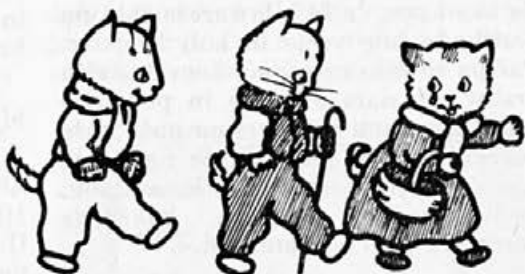

DRUGI DAN, KO SONCE VSTANE,
 MALE MUCKE SE ZBUDIJO,
 NE BOJE SE URE RANE,
 PRIDNE DELATI HITIJO.
 MAMI IZPOLNIJO ŽELJE.
 VSE PÓSTELJE POSTÉLJE
 CMERA; ZRAVEN SIVOTAČKA
 URNO BRISE PRAH; BRKAČKA
 Z METLICO PO SOBI SKAČE;
 IN SE PIKA, MAJHNO MAČE
 S TAČKO MEHKO BRISE LONCE.
 ZUNAJ ŽE PRIPEKA SONCE,
 URA V STOLPU OSEM BIJE.
 MACI SREČA Z LICA SIJE,
 HČERKE SKLIČE, MUCKAM PRAVI:
 »KOT STE OBLJUBILE DAVI
 DANES STE RESNIČNO PRIDNE.
 ZDAJ PA POJDITE PREVIDNE
 ISKAT DOBRE HRANE ZASE.
 CMERA TJA, KJER KURA PASE
 SVOJE DROBNE, SLADKE PISKE;
 V SKEDENJ V LOV NA SIVE MISKE
 SE NAPOTI NAJ BRKAČKA;
 V GOZD PO PTICKE SIVOTAČKA!«

MUCKE MAMO SO OBJELE,
ZDOMA TEKLE VSE VESELE.
MACA JE DOMA OSTALA,
S PIKO JIH V SKRBEH ČAKALA.

ZAKAJ — ZATO

Zakaj povzroči sol žejo.

Naše telo potrebuje gotovo množino soli. Ako pojemo toliko soli, kolikor jo potrebuje naše telo, ne bomo čutili žeje. Ako pa damo svojemu telesu preveč soli, hoče naše telo toliko vode, da se odvišna sol v njej raztopi in da gre z vodo iz našega telesa. Po vsaki »premočni« jedi nas močno žeja, ker je v taki hrani preveč soli. Zato pravimo, da preslane jedi niso zdrave.

Zakaj se onesvestimo?

Človek izgubi zavest, ko nima njegovo srce dovolj moči, da bi poslalo kri v možgane. Ko človek izgubi zavest, pade na tla. In to je prav, kajti le tako pride spet k zavesti. Pri stoječem ali sedečem človeku potrebuje srce več moči, da mu pošilja kri v možgane, kot pri ležečem. Ako ni srce prešibko, bo ležečemu človeku kmalu poslalo kri, kamor treba, da se spel zave. Ako morate torej pomagati človeku, ki se je onesvestil, ne dvignite ga pokoncu, ampak pustite ga ležati. Pač pa mu dvignite noge, da bo njegova kri laže šla v možgane.

V naših možganih je središče vsega našega živčevja. To živčevje se hrani

s krvjo, ki mu donša potrebno hrano, brez katere ne more delovati. Če ta hrana ne prihaja, je živčevje prvo v našem telesu, ki preneha delovati.

Zaprte eno oko in glejte samo z enim. Pritisnite s prstom na zgornje veke odprtega očesa. V nekaj sekundah nas objame tema — odprto oko ne bo več videlo luči, dokler ne odmaknemo prsta. Oko postane za ta čas slepo. Zakaj? Ker ste s prstom preprečili krvi dostop k očesnemu živčevju. V nekaj sekundah porabi oko vso hrano, ki mu jo je dovedla kri in ker ne dobi druge hrane, preneha delovati.

Zakaj raznese vroča voda kozarec.

Vročna voda ne raznese vedno steklenega kozarca. Pač pa počni kozarec, ako vlijemo vanj vročo vodo.

V vročini se telesa raztezajo, v hladu pa krčijo. Ako vlijemo v kozarec vročo vodo, raztegne vročina le del kozarca, ostali del pa ostane skrčen. Tam, kjer je meja med skrčenim in raztegnjenim steklom, nastane razpoka in kozarec razpade. Ako pa položimo kozarec v mrzlo vodo in ga pustimo v njej, dokler voda ne zavre, tedaj

bo ostal kozarec cel, ker so se vsi njegovi deli enakomerno hitro greli, odnosno enakomerno raztezali.

Zakaj imajo naši prsti zareze na koncih?

Marsikdo misli, da pomagajo zareze na koncih prstov držati predmete. Pa to ni res. Če bi bile zareze zato na prstih, bi bile večje in bolj hrapave. Pač pa so zato zareze na koncih naših prstov, da nam olajšajo in poostrijo tip. Z zarezami se površina naše kože poveča. In ker teko zareze na razne strani, nam je mnogo lažje s tipom svojih prstov ugotoviti, kakšnega predmeta smo se dotaknili.

Zakaj nosijo zakonci prstane.

V starih, divjih časih so si možje lovili žene in jih smatrali za svoje sužnje. Da bi jim ne zbežale, so jih tudi uklenili z verigo. Kasneje so jim položili okrog vratu ali okrog zapestja bakren ali železen obroč, kar je pomenilo, da so njihove sužnje. To je bil znak poslušnosti in zvestobe. Ta znak se je ohranil, a tako, da ga ne nosijo žene okrog vratu ali zapestja, temveč okrog prsta in pa, da ga nosijo tudi možje.

Zakaj ne vidimo v temi.

Tema nastane zato, ker ni svetlobe. Če je v sobi miza, je v temi ne vidimo, a miza je. Ko vidimo mizo, pomeni, da vidimo svetlobo, ki prihaja od te mize. Slepci pa mize ne vidijo, oni ugotove predmete s tipom.

Mi pravimo, da je tema tudi, kadar ni popolna. Da je temno, pravimo, ko naše oči ne ločijo več predmetov. Za nekatere živali pa tudi tedaj še ni temno. To so mačke, ki se jim v mraku razširijo punčice in nabere na ta način več svetlobe kot naše oči.

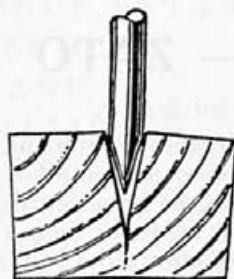
Zakaj zlato ne zarjavi.

V zraku je mnogo žvepla v raznih oblikah. To žveplo se vleže na predmete, ki so na zraku, in jih izpreminja na površini. Le na zlato ne more vplivati. Zato pravimo zlatu, da je draga

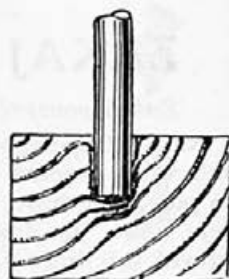
kovina. Rjo na kovinah povzroči tudi vlaga. Skupaj z žveplom, ki plava v zraku razje voda površje kovin, posebno železo. Tako nastane rja. Ako bi železo ne rjavelo, bi mi ne mogli živeti in bi na zemlji ne bilo nobene zelene rastline več. Rja, razstopljena v vodi, daje rastlinam potrebno hrano in barvo. Raztopina rje daje naši krvi hrano in rdečo barvo.

Zakaj se prekolje deščica, ko zabijam žebelj vanjo.

Zato ker deluje konica žeblja kot klin, ki pritiska les na desno in levo. (Glej sliko 1.) Ako odščipnemu žeblju konico, postane žebelj top in bo potiskal lesne dele navzdol. Deščica se ne bo preklala. (Glej sliko 2.)

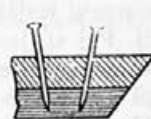

Slika 1.

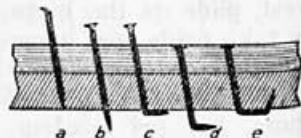

Slika 2.

Navadi se zabijati žeblje po strani kot kaže slika 3. Čim bolj po strani leži žebelj v lesu, tem trdneje drži. Še trdneje drže tisti žebli, ki gredo skozi desko, ako jih na drugi strani zakrivimo (»zanetamo«) tako, kakor kaže slika 4 od a do e.

Slika 3.

Slika 4.

Največ jeze povzročijo v stanovanju žebli v stenah, ako ne drže. Namočimo nekoliko papirja v vodi, v kateri je nekoliko lepila ali škroba. Nato zamašimo s to snovjo luknjo, kjer je bil žebelj. Ako zabijemo spet žebelj na isto mesto, bo dobro držal.

ŠTEVILČNA ČUDA V ČLOVEŠKEM TELESU

»No, Janko,« se namuza nekega dne učeni stric nečaku, »ali je res, da si dober računar?«

»Najboljši v razredu,« se pobaha Janko in pristavi: »Kar preizkusi me!«

»No prav!« de stric. »Kar začniva! Človeško telo sestoji iz 200 bilijonov celic. Ali veš, koliko je to: en bilijon?«

»Kaj bi ne vedel!« se odreže Janko. »To je tisoč milijonov ali pa številka z 12 ničlami!«

»Glej ga, saj ve!« pokima stric. »Pa veš tudi, kaj je celica?«

»To so najmanjši delčki, iz katerih je sestavljeno živalsko in človeško telo. Pa tudi rastline so tako sestavljene. Kakor je sezidana hiša iz samih kamnov, ki leže drug na drugem, tako je sezidano tudi vsako živo bitje iz mnogih, mnogih celic.«

»Dobro, dobro!« pritrди stric. »Res je tako! Človeško telo sestoji ali je sezidano iz 200 bilijonov celic. To je številka, ki si jo težko predstavljamo. Pomisli: ako bi človek točno vsako sekundo izgubil po eno celico, koliko časa bi minilo, preden bi človek izgubil zadnjo celico?«

Janku je postalo vroče. 200 bilijonov celic. Vsaka sekunda ena celica manj. Koliko časa bi minilo?

»Hm, to pa se ne da kar tako...«

»Ne da se ne kar tako,« se smehljaja stric. »Pa ti bom povedal, da se ne boš po nepotrebnem mučil. Nad 6 milijonov let bi minilo, preden bi človek izgubil vse celice! Seveda, če bi človek lahko tako dolgo živel in ako bi lahko živel z eno samo celico.«

A nadaljujva! Od teh 200 bilijonov celic je 22 bilijonov krvnih. To so drobena krvna telesa, ki plavajo po krvi in ki dajo temu našemu življenjskemu soku rdečo barvo. Ta telesa so neskončno majhne plošče z malo grbo v sredi. Ta telesa so pravo čudo človeškega telesa. Ako položimo 150 takih plošč drugo poleg druge, bi

pokrile tla v dolžino 1 milimetra! Ako pa bi kdo položil vse te plošče drugo za drugo, bi dobil verigo, ki bi jo lahko trikrat ovil okrog zemeljskega ekvatorja. Pomisli: ekvator je 40.000 km dolg! 120.000 km dolga veriga plava po naši krvi, a ne nepretrgana, temveč razdeljena v 22 bilijonov delov.

Kri je zares čudovit sok! Rdeča telesa, ki plavajo po njej, imajo nalogo, da vežejo čim več kisika. Zato pa morajo telesa imeti čim večjo površino. In jo tudi imajo. Z njihovo površino bi lahko pokrili četverokotnik z 62 m dolgimi stranicami!«

»Počakaj, počakaj!« prekine Janko strica in čeka hitro s svinčnikom po papirju. »To je natančno 3844 m²! — Ali to ni mogoče! Kako je mogoče imeti tako ploskev v našem telesu, ko vendar v njem ni toliko prostora!«

»Oho, le počasi!« godrnja stric. »Ali misliš, da se šalim?«

No, predstavlja si kocko z dolžino 1 cm. Koliko je njena površina?«

»Šest cm²,« odgovori Janko.

»Da! In zdaj presekajmo to kocko na 8 enakih kock. Kako veliko površino imajo vse skupaj?«

»Vsaka kocka je $\frac{1}{2}$ cm dolga in površina vsake 6 krat $\frac{1}{2}$ cm \times $\frac{1}{2}$ cm, to je $1\frac{1}{2}$ cm². In ker je, 8 takih kock, znese to skupaj 12 cm². Površina teh kock je dvakrat večja kot površina prvotne kocke.«

»Imenitno! Površina malih kock je dvakrat večja kot površina prvotne. A njegova vsebina je ostala ista. Ali razumeš sedaj? Če bi male kocke še nadalje delili in delili, dokler bi ne dobili tako majhnih kock, kot so krvna telesca, bi imele vse kocke skupaj ogromno površino, čeravno bi njihova telesnina skupaj znašala le 1 cm³«

»Že razumem!« kima Janko.

»No, hvala Bogu! Pa če se že meniva o krvi, ne pozabiva potov, po katerih se pretaka. To so žile in srce.

Naše srce je neutrudljiv delavec. Dan in noč, uro za uro žene kri po našem telesu, 100.000krat bije na dan, 40.000 milijonkrat na leto. Med dvema zaporednima udarcema pa počiva za kratek hip. Ako pa seštejemo vse te odmore skupaj, počiva srce v teku enega življenja nič manj kot 10 let.

V eni minuti izčrpa srce 6 litrov krvi, v enem letu 35.000 hl. Pri človeku, ki je dosegel 70 let starosti pa je srce sprejelo iz žil in spet izčrpalo 2 1/2

milijona litrov krvi. Napolnilo bi lahko v tem času ogromen plinski kotel.

Tako dela srce, dokler ne udari zadnjikrat...

Ali veš, kaj je ena atmosfera?«

»Vem!« odgovori Janko. »To je pritisk zraka na 1 cm². To ustreza približno teži 1 kg. Lahko bi tudi rekli, da je ena atmosfera pritisk 1 kg na 1 cm².«

»No saj znaš marsikaj!« kima stric. »Kolik pa je pritisk pare v železniškem stroju, tega pa gotovo ne veš?«

»Pač! Tako od 10 do 20 atmosfer!«

»Res je! Zdaj si pa predstavlja, da bi zdravnik zvezal s primerno cevjo parni stroj s tvojo krvno žilo na vratu tako, da bi para s pritiskom 15 atmosfer pritislila naravnost v tvojo žilo. Kaj misliš, kaj bi se zgodilo?«

»Žila bi počila! Pritisk pare iz stroja bi jo raznesel!«

»Nak! Ne bi je! Krvna žila, četudi razmeroma mehka in napeta, bi zdržala pritisk 15 atmosfer!«

O, pa je še mnogo čudes v našem telesu.

Misli si, da sedi na stolu in čitaš časopis. Pa ne časopis običajne oblike, ampak časopis 15 m dolžine in 10 m širine. Časopis, katerega površina bi bila 75 krat večja od tvojega telesa. In ko bi vse, kar te zanima prečital, bi časopis zmečkal čim bolj mogoče. Pa če bi ga še tako močno zmečkal, tako majhne krogle bi le ne mogel napraviti, da bi šla v tvoj prsni koš!

A tvoje telo je zmoglo ta čudež. Tvoja pljuča so to. Sestavljene so iz 400 milijonov majhnih celic, ki imajo skupaj toliko površine kot oni namišljeni časopis.

Da, da, naše telo hrani polno čudes,« je še dodal stric in se zamislil.

Janko pa je molčal. Po glavi so mu rojile ogromne številke. Še v snu so ga zasledovale. Ko majhni škrtati so plezali v sanjah okrog njega drobna krvna telesca, mu sedala na nos ter se bahala:

»Haha, nas je na bilijone, fantek, na bilijone!«

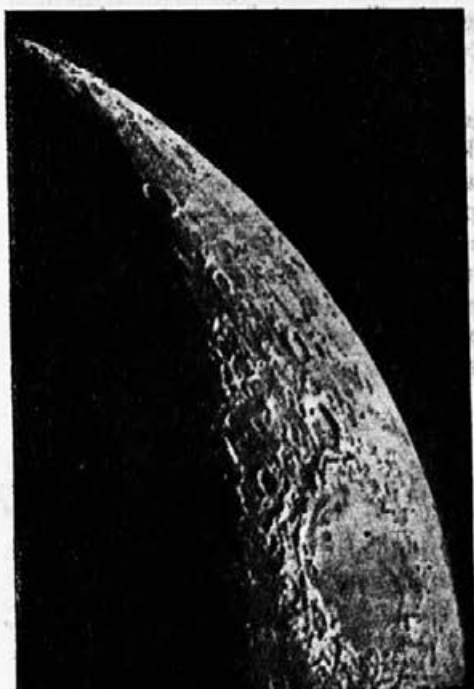
OBISK PRI SOSEDU NAŠE ZEMLJE

V svetlih zimskih nočeh, ko razsvetljuje mesec našo zasneženo zemljo, se je že v marsikomu vzbudila želja, dvigniti se v ozračje in pogledati, kakšna je prav za prav luna; ali so na njej živa bitja; ali rasto na njej drevesa, ali so tam morja, reke, potoki...

Že samo naše oko opazi na mesecu svetle in temne plošče. Marsikdo vidi v teh temnih madežih obrise ogromnega kovača, ki ga nista hotela ne pekeli, ne nebеса vzeti k sebi zaradi njegove strašne moči. Daljnogledi pa nam kažejo temne madeže na luni kot velikanska morja, ki jih obkrožajo razjedena gorovja. Vsakemu teh »morij« so razni zvezdoslovci tudi dali svoje ime. Enemu so dali ime »morje vlage«, drugemu »morje viharjev«, tretjemu »morje sanj« — kadar koli je odkril kak zvezdoslovec kako »morje«, koj si je izmislil zanj kako primerno ime. In tako pozna dandanes zvezdoznanstvo že mnogo, mnogo takih morij.

A v takih »vodah« ni niti kapljice vode. To so le velikanske ravnine, iz katerih se tu in tam svetijo robovi ogromnih žrel ugaslih vulkanov. Tu pa tam se dvigajo na obrežjih velikanska gorovja, ki so jih učenjaki tudi pozneje krstili. Tako poznajo lunine Karpate, lunine Alpe, Apenine.

Večji del pa je mesec posejan z malimi okroglimi verigami hribov, ki so na videz kot žrela vulkanov. Ta žrela so velikanska, nekatera so v premeru nad 150 km dolga. Kako so ta žrela

Prvi krajec 3½ dni po mlaju, kakor ga vidimo skozi daljnogled

nastala, o tem si učenjaki niso še povsem edini.

Ako bi mogli priti na mesec, bi nas bilo strah v tajinstveni tišini, ki bi nas obdajala vsepovsod. Predstavljajmo si, da stojimo na robu velikega žrela na luni. Tu sijo sončni žarki z vso silo. Dan je jasen, ali v kljub temu se nad nami boči črno nebo. Skozi to črnino pa žari na tisoče svetlih zvezd v lepoti, ki je še nismo nikoli videli. Kajti luna ni kakor zemlja obdana od debele plasti zraku, ki razpršuje sončne žarke na vse strani ter daje ozračju modro barvo. Sončni žarki dospo na luno naravnost, se ne lomijo in zato ostane obok nad luno popolnoma črn. Sredi mrgolenja zvezd opazimo veliko okroglo ploščo. To je naša zemlja. Zabrisano se svetilkajo skozi zemeljsko ozračje razni deli na-

„Morje“ na luni, ki ga obkrožajo gorovje „Jura“

še zemlje. Tu pa tam jih zakrivajo gosti oblaki. In počasi, uro za uro, potujejo mimo naših oči razni zemeljski deli: Amerika, Ocean, Azija, Afrika, Evropa...

Zatopljeni v to potovanje naše zemlje se naslonimo na veliko skalo. Skala se zaziblje in več centov teži kamen pade v prepad. Skala nas je oplazila, a ni nas podrta, kajti na luni je vse šestkrat lažje kot na zemlji. Tudi mi smo toliko lažji. Poženemo se v zrak, da bi preskočili jarek. Poženemo se tako kot smo vajeni — kot da bi nas nevidna roka dvignila, sfr-

čimo v zrak šestkrat višje kot na zemlji in ravno tolikokrat bolj daleč.

Še nekaj nas je presenetilo, ko se je skala prekotnila v prepad. Brez najmanjšega glasu je padla v prepad in obstala na dnu, kakor da bi jo kdo položil na mehke pernice. Od nikoder ni slišati glasu, od nikoder ropota, noben odmev ne moti gluhe tišine. Pa se spomnimo, da ni na luni zraka, ki prenaša glasove do naših ušes.

In kjer ni zraka, tam ne moremo dihati, si mislimo in se prestrašimo. Pa smo veseli, da smo obiskali luno le v mislih, pa da živimo na trdnih tleh naše matere zemlje.

TORPEDNA LETALA

V današnji vojni se je izkazalo, da so letala zelo nevarna ladjam na morju. Bombni napadi bombnikov so lahko na morju zelo uspešni. V začetku

Letalo je spustilo torpeda proti sovražni ladji, drugi torpeda je viden pod levim delom trupa

se je celo zdelo, da bodo uspehi bombnikov večji od uspehov podmornic, ker so letala okretnejša in hitrejša. Posebno uspešni so postali napadi bombnikov, ki so začeli napadati s torpedi. Torpedo je orožje, ki so ga do sedanje vojne uporabljale le podmornice. To je nekaka velika topovska krogla z vijakom, ki žene torpedo v določeno smer po morju, dokler ne zadene cilja. Ko udari konica torpeda v kako oviro (ladjo), tedaj se razleti in gorje ladji, ki jo je torpedo zadel. Strokovnjaki so si dolgo belili glave, kako opremiti tudi letala s takimi torpedi. Končno jim je uspelo. Za to je bilo treba graditi posebne vrste letal. Vsako tako letalo nosi spodaj na sprednjem delu trupa dvoje torped. Ko zagleda pilot sovražno ladjo na morju, se spusti v strmoglavem letu nad gladino morja in spusti torpedo v smeri sovražne ladje. Čim izpusti torpedo, se letalo dvigne spet v višine, da se izogne ognju protiletalskih topov na ladji. Torpedo pa drvi tik pod gladino morja proti ladji in se razleti — ako je bil pravilno vržen — v trupu sovražne ladje. Torpeda letal so že marsikatero vojno ladjo uničila.

GORILA

Ogromni pragozdovi Afrike ob ekvatorju skrivajo še zadnje ostanke orjaških opic, goril. Njihov rod zatira brez pravega vzroka neko majhno, a strašno bitje — človek.

Gorila je prebivalec pragozdov in zato je o njem le malo znanega. Le najbolj smeli raziskovalci so si upali v njegovo bližino, da bi opazovali njegovo početje in njegove navade.

Gorila ljubi družino. Živi družno s samico in otroci, dokler ne dorastejo dovolj. Kreta se v razmeroma ozkem prostoru, katerega premer znaša okrog 15 km. Po tem prostoru se giblje neprestano. To pa zaradi tega, ker se hrani skoraj izključno s sadjem in zelenjem, dasiravno ima skorajda zverško zobovje. Ko pojedjo in popasejo neki del svojega kraljestva, gredo v drugega ter se vrnejo, ko poženo nove bilke in nov sad na starem pasišču. Tu pa tam, ako se jim nudi prilika, pojedjo tudi kako manjšo žival ali ptičja jajca.

Zvečer zgradi gorila prenočišče zase in za svojo družino. V krošnji kakega drevesa splete iz vej pravo gnezdo za samico in otroke, zase si pa pripravi ležišče na tleh ob deblu drevesa, kjer spi njegova družina. Staremu gorili morajo pomagati mladiči pri gradnji gnezda, da se te umetnosti nauče. Gorilovo družina prenoči vsako noč drugje.

Vsaka družina gorile sestoji iz roditeljev in mladičev raznih starosti. Najmanjše nosijo samice v naročju, zlasti na begu.

Gorila je miroljubna žival. Napada le, ako mu grozi poguba ali ako hoče pregnati sovražnika iz svojega kraljestva. Najraje se ogne in umakne v pragozd. Ako pa mora sprejeti borbo, je strašen. Moč njegovih mišic je ogromna. Svojega nasprotnika zgrabi in mu v hipu prelomi hrbtenico. Pred bojem se začne bitti po prsih, da bobni, ko da bi zbijal po sodu.

Sicer pa nosi gorila v svojih prsih prav mehko srce. Tako skrbnega očeta je težko najti med drugimi živalmi. Še pred mrakom splete svoji družini gnezdo na drevesu in ga skrbno obloži z mehkim mahom in travo. Sam pa se na tleh nasloni na deblo in straži. Posebno pazi, da bi se ne priplazil od kod krvoločni leopard in mu ne umoril kakega mladiča. Zjutraj ob zori vstane spočita družina in spleza z drevesa na tla. Tedaj šele se vleže samec na travo in zadremlje. Medtem skačejo mladiči okrog njega, samica pa pazi nanje.

Gorila zraste v višino čez 2 m in je do 250 kg težak. Domačini se izogibljajo krajev, kjer biva star samec. Z njim se ni šaliti. V svojem okraju ne trpi nobenega drugega gosta. Gorila doseže največ 50 let starosti. Mladiči menjajo zobe isto tako kot človek. V svojem 13. letu pa zapuste starše in si ustvarijo lastno družino.

Nad čelom imajo samci debel koščen izrastek, ki jim služi kot ščit v boju z leopardom ali kako drugo zverjo.

Gorila izumira, četudi vodi ostro borbo za svoj obstanek. Kolonialne oblasti sicer strogo pazijo, da bi se ta redka opica ne iztrebila, ali goril je vkljub temu vedno manj. Brezobzirna človeška roka ga preganja in ne bo dolgo, ko bo gorilska družina velika

redkost. Danes sodijo, da je samo še okrog 10.000 goril z mladiči vred na svetu.

Goril je dvoje vrst: gozdni in gorski. Gorski je pokrit z daljšo dlako, ki ga varuje pred mrazom. Naša slika nam kaže mlado gorsko gorilo, ki ga je neki raziskovalec fotografiral prav

od blizu, ko se je mladi orjak obrnil, da izsledi, od kod prihaja sumljivi šum. Glavo mu krasi dolga, lasem podobna dlaka, da je videti, ko da bi bil pokrit z ruto. Ostri pogled, razširjene nosnice, stisnjene ustnice kažejo, kako napeto posluša, če se mu ne bliža sovražnik.

METEORJI V PRAZNOVERJU

Morda je tudi med našimi čitatelji kdo, ki je v jasni noči čakal, da se utrne zvezda. Tedaj je hitro izrekel željo v upanju, da se mu bo prav gotovo izpolnila. Naše babice pa menijo, da je nekje ugasnilo življenje, ko se zvezda utrne. »Nekdo se je preselil v večnost!« vzdihne marsikatera preprosta ženica in se prekriža, želeč odhajajoči duši mir in pokoj.

Mi pa vemo, da so utrinki meteorji, ki so se odtrgali od drugih nebesnih teles in divjajo po vsej vesolju, dokler ne padejo na zemljo, kakšenkrat kot skoraj nevidni drobci, večkrat pa tudi kot debeli kosi. V starih časih so smatrali posebno velike meteorje za tajinstveno sporočilo božje.

Glasoviti meteor, ki je padel v bližino mohamedanskega svetega mesta Meke, so Arabci oboževali še pred Mohamedom, ki jih je učil novo vero. Ko je Mohamed zavzel Meko in uničil razna arabska poganska svetišča, si

ni upal uničiti tudi črni meteor. Bal se je vstaje, ker je bil ta kamen Arabcem preveč pri srcu. Pač pa je pokleknil preden in proglasil, da je ta kamen »Alahov odposlanec«.

Celo v srednjem veku so splošno smatrali padec meteorja za znamenje božje in napoved velikih dogodkov.

Ko je l. 1492. padel v Alzaciji na zemljo velik meteor, ga je dal cesar Maksimilijan prenesti na svoj dvor, kjer so ga ogledovali razni učenjaki, da bi dognali, kaj naj pomeni ta »poslanica z onega sveta«.

Rimski cesarji so ovekovečili meteorje na svojih kovancih. Izmed največjih meteorjev je meteor, ki so ga našli pred 20 leti v Oreganu. Dolg je 9 m, visok 1,20 m in širok 2½ m.

A četudi vemo, od kod prihajajo meteorji, vendar čakamo, da nam izpolnijo skrito željo, ali da nam povedo, da bomo umrli. Ko da ima vsak človek svojo zvezdo na nebu.

VOJNA, KI JE TRAJALA LE 37 MINUT

Iz zgodovine vemo, da so trajale vojne svoje čase zelo dolgo. Gotovo ste že čuli o tridesetletni vonji.

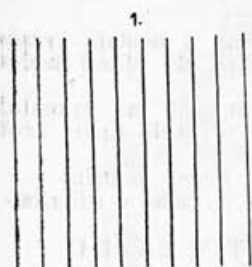
Svetovna vojna, do zdaj najhujša vojna, je trajala od l. 1914. do 1918.

So pa tudi bile vojne, ki niso trajale dolgo. Najkrajša je bila vojna, ki je izbruhnila med Angleži in Zanzibarom. Bilo je v avgustu leta 1896. Tedaj je napovedal zanzibarski sultan vojno angleškemu kralju. V ti-

stem času se je zadrževala v bližini Zanzibara neka angleška vojna ladja. Ko je bila objavljena vojna napoved, je začela angleška vojna ladja obstreljevati mesto in seveda tudi sultanovo palačo. Zanzibarski sultan je ukazal dvigniti belo zastavo v znak, da preklicuje svojo vojno napoved in prosi za mirovna pogajanja.

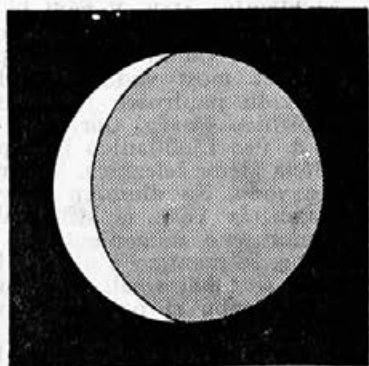
Angleži so res ustavili ogenj točno 37 minut po napovedi vojne.

VID NAS VARA

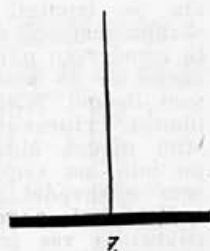
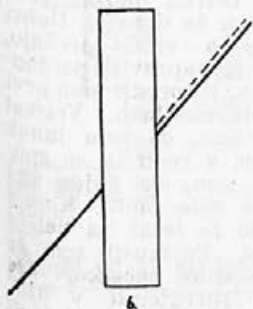
Narišite dva enaka kvadrata (1., 2.) ter razpredelite enega z navpičnimi, drugega pa z vodoravnimi vzporednicami. Zdelo se vam bo, da je prvi kvadrat širši, drugi po ožji in višji.

V sliki 3. sta obe črti enako dolgi, a različno obrnjeni črtici ob koncih nas tako varata, da se nam zdi desna črta z ven obrnjenima črticama daljša od leve.

Znatna prevara našega vida nastane tudi tedaj, ako so bela telesa na črni podlagi in obratno. Bela se vidijo večja kot črna iste velikosti. Bela kroglja na črni podlagi (5) se vidi večja kot črna kroglja iste velikosti na belem papirju. Tudi beli četverokotnik na črnem ozadju, ki je enak črnemu na belem polju, se zdi večji kot črni.

To lahko opazujemo tudi v naravi. Poglejmo luno, kadar je prvi ali zadnji krajec. Primerjajmo razsvetljeni krajec in ostali temni del mesca, zdel se nam bo krajec večji. Mnenja bomo, da pripada krajec krogu, ki ima večji polumer kot polumer mesčeve krogle.

1. Ako si ogledate sliko 6, boste gotovo rekli, da je na desni strani spodnja poševnica podaljšek črte na levi. Z ravnilom pa se lahko prepričate, da je zgornja pikčasta črta v isti smeri.

2. Narišite debelo črto, jo razpolovite in na to sredino potegnite navpično črto iste velikosti. Pogled vas prevvari, da se vam zdi navpična črta precej daljša kot vodoravna.

3. Na sliki 8. so navpične črte vzporedne, a vmesne prevarajo naš vid, da se nam zde krive.

Mladina piše

ZIMSKI ČAS

Bela zima k nam prišla
iz sneženih je gora.

Mraz pritiska, da kar škriplje,
burja svira na vse kriplje.
Sneg blesti se kot kristal,
potok v ledu je zaspal.

Sonce je kot kri krvavo,
a nebo svinčenoplavo.

Vivček mož snežen prižiga,
megla se okoli dviga.
Naposled še Pust pripleše,
Peplnica ga nakreše.

Gregor Strniša,
dijak I. razreda kl. gimn. v Ljubljani.

TOŽBA SIROTE

Usmilite se mene, uboge sirote,
umrla sta meni mati in oče.
Jaz sem pa sama ostala na svetu,
prav nič nis' dobila po svojmu očetu.

Nimam jaz hiše, da b' v njej stanovala.
Nimam ne postelje, da bi v njej spala.
Svet okrog mene, to je moj dom,
nikoli v hiši stanovala ne bom.

Vedno okrog bom po svetu hodila,
darove bom jaz ljudi prosila.
Dobri ljudje mi bodo kaj dali,
hudobni me bodo pa tudi nagnali.

Martin Papič,
abs. mešč. šole iz Giršic pri Gradacu.

NA PLANINI

Mrzli zimski dan. Bela snežena odeja
pokriva trudno zemljo, a gozd spi zimsko spanje.

Poprosil sem očeta, da me vzame s seboj na lov. Zgodaj zjutraj se odprava v planine. Jaz sem vodil našega lovskega psa Risa, kateri je nestrpno čakal, da ga izpustim in mu dam svobodo.

Visoko v planini najde oče primerno mesto za prežo a jaz izpustim psa, da dožene divjad pred očetovo dvocevko. Čez nekoliko časa se začuje Risovo lajanje. Oče me posvari, naj bom miren, ker je Ris na sledi neke divjačine. Takoj za tem v divjem begu pridrvi srna. Ko naju zagleda, se obrne v drugo smer, a bilo je že prekasno. Puška počí in srna pade na tla. Nikoli ne bom pozabil, kako plaho je gledala srna in obležala mrtva na snegu.

Žalosten sem se z očetom vračal domov in mu rekel, da nikoli nočem postati lovec.

Dvoje nedolžnih oči me spominja žalostnega dne v planini. Kako kruto je življenje!

Franc Lovšin,
IV. r. šole v Ribnici.

NAŠ IZLET V ZALOG

Dne 23. septembra 1940 se odpeljemo s cestno železnico v Moste. Nato krenemo peš preko Sela, Zaloške ceste v Fužine in Studenec. Za Studencem je revna obrežna vas Slape. Tu naredi Ljubljana otok. V vodi je polno trstja in ločja. Tudi rib je mnogo. Največ je ponirkov. Od tu se vidi papirnica Vevče. Čez most vodi industrijska progá. Na zidu papirnice je napis: Združene papirnice Vevče, Goričane in Medvode d. d. Čez Ljubljano je napeljana električna žična železnica. Ta prevaža papir čez vodo. Na dimniku je svetlobna reklama. Iz Vevče se vidi Kašeljski hrib, kamor smo namenjeni. Ko pridemo v Zalog, se menimo o nekdanjih čolnarjih, ki so se tukaj vozili. Z gradu na Kašeljškem hribu si ogledamo ustje Ljubljane, katero smo spremljali na vsej poti. Z gradu dr. Kanskega krenemo do razvalin Ostrovrharjev. Preskakaje po grapah pridemo do Besnice. Tam se v gostilni pokrepčamo in se nato vrnemo v staro Ljubljano.

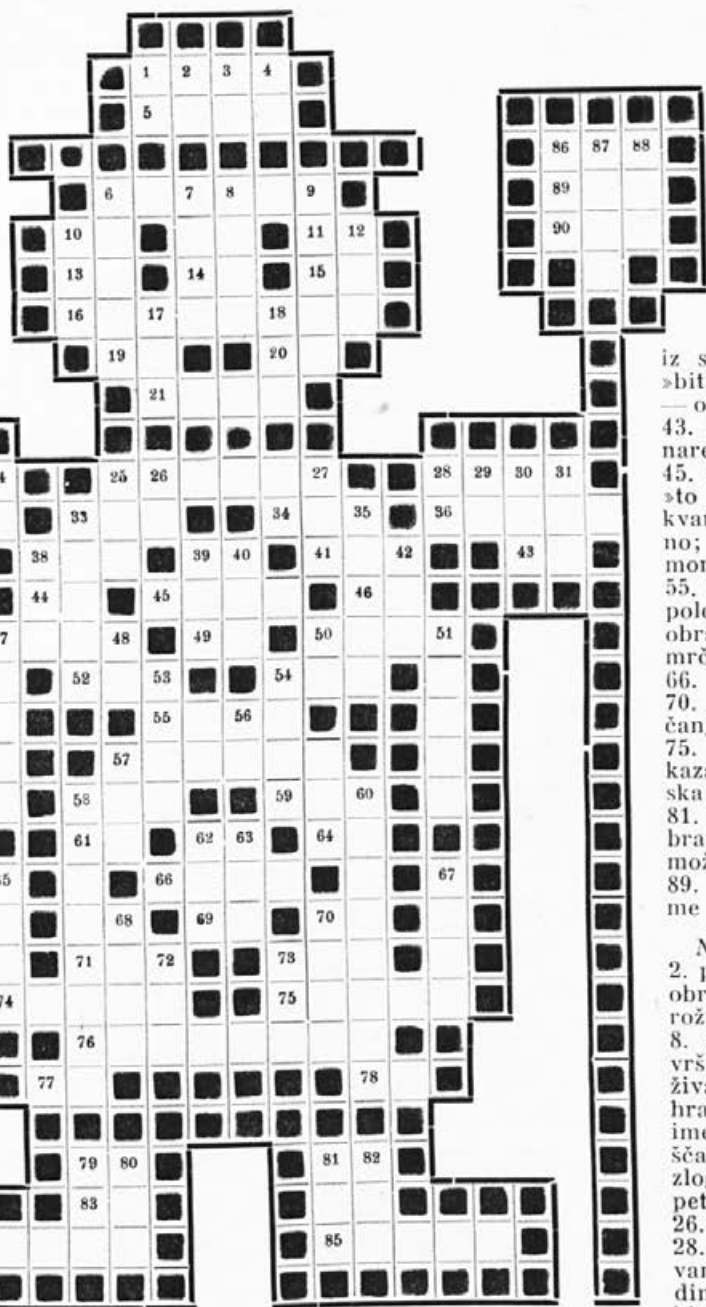
Gregor Košak,
IV. a r. lj. š. v Ljubljani.

OJ TA NESREČNI SMUK

Že zgodaj v jeseni sem začel prositi mojega ata, da mi kupi smučke. Obiskujem namreč II. razred ljudske šole, zato se čutim, da sem že dorasel. Dobri ata je izpolnil mojo vročo prošnjo, skrbna mamica mi je napravila pa toplo smučarsko obleko. Izkoristil sem prvi sneg, ter jo mahnil na hrib. Vriskal sem in pel. Mislim, da sem junák planin. Pripravim se v redu in se spustim nizdol. Mislim, da pojde kot po loju, pa sem se zelo motil. Komaj sem se zavedel, sem že ležal na tleh z zapletenimi nogami. Poizkusil sem še enkrat, a vse je sledilo začetku. Vse moje nade so se izpremenile v nič. Žalostno sem šel domov, se priplazil okoli hišnega vogala ter potrft vzdihnil: »Oj ta nerečni smuk!«

Joži Arko,
uč. 2. r. lj. š. v Sodražici

KRIŽANKA „SNEŽENI MOŽ“

Vodoravno: 1. tlači človeka; 5. vrsta cigaret; 6. žensko ime; 10. oblika gl. »biti« v množini; 11. matematični izraz; 13. pivo, slovanska pijača; 14. predlog; 15. nota; 16. lunina svetloba; 19. veznik; 20. predlog; 21. otroci; 22. domača žival; 25. spečemo za praznike; 28. zdrava pijača; 32. žensko ime; 33. slaščica; 34. meri čas; 36. oseba iz sv. pisma; 37. oblika gl. »biti«; 38. prislov; 39. veznik — obratnica; 41. žensko ime; 43. »ampak« v primorskem narečju; 44. medmet (tiho); 45. padavina; 46. kratica za »to je«; 47. rabi perica; 49. kvarta; 50. kot 28. vodoravno; 52. žensko ime; 54. ne more govoriti — obratnica; 55. letni čas; 57. glasbilo; 58. polovica; 59. domača žival — obratnica; 61. del voza; 62. mrčes; 64. kazalni zaimек; 66. vlada pozimi; 69. vzdih; 70. oblika gl. »biti«; 71. kričanje; 73. sanje; 74. ima ptič; 75. bebec; 76. čarovnik; 77. kazalni zaimек; 78. ploščinska mera; 79. vrsta pesnitve; 81. kot 78. vodoravno — obratnica; 83. nikalnica; 84. mož; 85. neumnež; 86. ptič; 89. žuželka, ki piči; 90. prejme godovnik — obratnica.

Navpično: 1. os. zaimек; 2. predlog; 3. plosk. mera — obratnica; 4. plosk. mera; 6. rožni venec; 7. moško ime; 8. kdor orje; 9. kjer so se vršile bikoborbe; 10. morska žival; 12. rada pika; 17. kjer hranimo vino; 18. žensko ime; 22. v njej bivajo vaščani. 23. osebni zaimек; 24. zlog, ki ga uporabljamo pri petju; 25. nas greje pozimi; 26. predlog; 27. predplačilo; 28. osebni zaimек; 29. slovanska pijača; 30. se kadi iz dimnika; 31. medmet; 33. rabi gospodinja pri čiščenju;

35. moško ime; 38. ned. števnik; 39. osebni zaimек; 40. kesanje; 42. v narečju »pojdi«; 47. pijača za otroke; 48. osebni zaimек; 50. kot 28. navpično; 51. operni napev; 53. zavetišče; 54. planet; 56. kot 43. vodoravno; 57. ptič; 58. pol celote; 60. cvetica; 62. meri čas; 63. kraljevska igra; 65. kos zemlje; obdan z vodo; 67. ograja; 68. rabimo pri umivanju; 70. oblika glagola »saditi«; 72. hitra smrt; 73. član družine; 79. številka; 80. prislovica; 81. dalmatinski otok; 82. cerkveni pozdrav; 86. je v cerkvi; 87. bodeča rastlina; 88. rodi sadno drevo.

Manufaktura

Brata Vlaj

LJUBLJANA, Wolfova ulica 5

Prevoz

kuriva, pohištva, strojev in raznovrstnega blaga v in izven Ljubljane z vozovi in avtomobili vam oskrbi hitro in poceni

Špedicija TURK

Ljubljana

Ulica Soške divizije 9 (Tel. 21-57)
nasproti tovrnega kolodvora

ANTON KAJFEŽ

URAR

LJUBLJANA

Miklošičeva cesta 11

*

*Zaloga ur in precizna
delavnica za popravila*

Modna
trgovina

T. EGER

Ljubljana
Sv. Petra cesta 2

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA, STRITARJEVA ULICA 5

Velika izbira damskega in moškega blaga, preprog, zastorov, odev, perja, puha itd. Postrežba solidna!

FR. P. ZAJEC

izprašan optik in urar
LJUBLJANA
sedaj Stritarjeva ulica 6
pri franc.škanskem mostu
Telefon št. 4486

*Vsakovrstna očala, daljnogledi, barometri, toplomeri, higrometri itd. — Velika izbira ur, zlatnine in srebrnine.
Ceniki brezplačno. Kvalitetna optika.*

Klišeje eno- ali večbarvne, za časopise, knjige, razglednice itd. izdeluje

klišarna »Neografika«

Ljubljana — Sv. Petra nasip 23

Otroci, hranite in varčujte, pomnite:
Iz malega raste veliko!

Mestna hranilnica

izdaja na dom domače hranilnike.

*Stopite tudi vi v krog njenih
vlagateljev in varovancev!*